

Kultur- och fritidsnämnden

Kallelse

Nämnd	Kultur- och fritidsnämnden
Datum och tid	2025-10-08, klockan 13.00
Plats	Kommunkontoret, sammanträdesrum Örskär (SR2)
Sekreterare	Per-Åke Berg
Ordförande	Niclas Bergström (M)

Ärendelista

1. Val av justerare	2
2. Fastställande av föredragningslista	2
3. Deluppföljning av 2025 års interna kontrollplan för kultur- och fritidsnämnden <i>Föredragande: Fredrik Hübinette, kvalitetsutvecklare</i>	3
4. Internkontrollplan för kultur- och fritidsnämnden 2026 <i>Föredragande: Fredrik Hübinette, kvalitetsutvecklare</i>	4
5. Årets idrottsprestation och årets ungdomsledare 2024 <i>Föredragande: Daniel Andersson, föreningsutvecklare</i>	5
6. Östhammars kommuns kulturpris 2024 <i>Föredragande: Peter Källman, kulturstrateg</i>	6
7. Remiss Östhammars kommuns Äldreprogram <i>Föredragande: Peter Källman, kulturstrateg</i>	7
8. Revidering av kultur- och fritidsnämndens delegationsordning	8
9. Sammanträdesdagar 2026	9
10. Revidering Regional Kulturplan <i>Föredragande: Annika Eklund och Jeanette Wetterström, Region Uppsala</i>	10
11. Information om biblioteksverksamheten <i>Föredragande: Marianne Pauhlson, enhetschef Kultur och bibliotek</i>	11
12. Delårsrapport 2025 för kultur- och fritidsnämnden	12
13. Redovisning av inkomna synpunkter	13
14. Information från kommunförvaltningen	14
15. Redovisning av delegationsbeslut	15
16. Anmälningssärenden	17

Kultur- och fritidsnämnden

1. Val av justerare

2. Fastställande av föredragningslista

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 13.00

Dnr KFN-2024-114

3. Deluppföljning av 2025 års interna kontrollplan för kultur- och fritidsnämnden

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden beslutar att godkänna uppföljningsrapporten.

Ärendebeskrivning

Intern kontroll är ett stöd i nämndens arbete att förebygga, upptäcka och åtgärda fel och brister som hindrar att nämnden kan nå sina mål på ett säkert och effektivt sätt.

Enligt Kommunallagen ansvarar nämnderna för att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Nämnden har beslutat om en Internkontrollplan bestående av en risk- och väsentlighetsbedömning som visar de mest väsentliga riskerna samt aktiviteter, preventiva såväl som upptäckande, som ska möta dessa risker.

Denna uppföljningsrapport redogör hur förvaltningen arbetat med dessa aktiviteter under årets åtta första månader.

Beslutsunderlag

- Uppföljningsrapport delår intern kontroll 2025 .

Beslutet skickas för kännedom till

Kultur- och fritidschef, Oskar Molarin
Kvalitetsutvecklare, Fredrik Hübinette
Revisionen

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 13.10

Dnr KFN-2025-137

4. Internkontrollplan för kultur- och fritidsnämnden 2026

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden beslutar att uppdra förvaltningen att ta fram Internkontrollplan för 2026 med stöd av nämndens egenutvärdering.

Ärendebeskrivning

Intern kontroll är ett stöd i arbetet att förebygga, upptäcka och åtgärda fel och brister som hindrar organisationen att nå sina mål på ett säkert och effektivt sätt.

Enligt 6 kap. 6 § Kommunallagen ansvarar nämnden för att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten. Nämnden ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Detsamma gäller när skötseln av en kommunal angelägenhet med stöd av 10 kap. 1 § har lämnats till någon annan. Syftet med den interna kontrollen är att säkra en effektiv förvaltning och att undvika att det begås allvarliga fel. En god intern kontroll ska således bidra till att ändamålsenligheten i verksamheten stärks och att den bedrivs effektivt och säkert.

Kommunstyrelsen har till följd av sin uppsiktsplikt över kommunens nämnder tagit fram ett reglemente för intern kontroll (KF § 82/2010). Reglementet förklarar vilket ansvar nämnderna har för sin egen interna kontroll. Nämnden ska årligen ta fram och besluta om en plan för kommande års interna kontroll. Planen och det arbete som ska genomföras enligt planen är nämndens sätt att möta lagens krav och de krav som formulerats i Kommunstyrelsens reglemente.

Det första steget i framtagande av en internkontrollplan är genomförandet av en egenutvärdering där samtliga ledamöter och ersättare besvarar en enkät innehållande 13 frågor. Enkäten besvaras på nämndsammanträdet där kvalitetsutvecklare bistår och svarar på eventuella frågor. Syftet med enkäten är att få en indikation inom vilka områden som nämnden anser att det finns större eller mer allvarliga risker.

Beslutsunderlag

- Enkät för egenutvärdering

Beslutet skickas för åtgärd till

Kvalitetsutvecklare, Fredrik Hübinette och Andreas Järvenpää

Beslutet skickas för kännedom till

Kultur- och fritidschef, Oskar Molarin
Revisionen

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 13.20

Dnr KFN-2025-166

5. Årets idrottsprestation och årets ungdomsledare 2024

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden utser mottagare av Årets idrottsprestation och årets ungdomsledare 2024 (bilaga).

Priset delas ut under invigningen av Östhammars kommuns kulturvecka den 24 oktober 2025.

Ärendebeskrivning

Nämnden har att fatta beslut om mottagare Årets idrottsprestation och årets ungdomsledare bland nominerade kandidater. Priset delas ut under invigningen av Östhammars kommuns kulturvecka. Alla kan nominera till priset, privatpersoner, föreningar/organisationer och ledamöter i kultur- och fritidsnämnden. Av de nominerade kontrollerar förvaltningen vilka som uppfyller kriterierna för att få nomineras.

Beslutsunderlag

- Nomineringar Årets ungdomsledare och Årets idrottsprestation 2024 (finns i arbetsrummet)

Beslutet skickas för kännedom till

Evenemangssamordnare, Maria Aguilar Kuffner
Enhetschef Fritid och Hälsa, Monica Eriksson
Föreningsutvecklare, Daniel Andersson.

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 13.30

Dnr KFN-2025-165

6. Östhammars kommuns kulturpris 2024

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden utser mottagare av Östhammars kommuns kulturpris 2024 (bilaga).

Priset delas ut under invigningen av Östhammars kommuns kulturvecka den 24 oktober 2025.

Ärendebeskrivning

Nämnden har att fatta beslut om mottagare av Östhammars kommuns kulturpris 2024 bland nominerade kandidater. Kulturpriset har under senare år delats ut under invigningen av Östhammars kommuns kulturvecka. Förvaltningen föreslår att priset delas ut under invigningen av Östhammars kommuns kulturvecka även i år. Alla kan nominera till priset, privatpersoner, föreningar/organisationer och ledamöter i kultur- och fritidsnämnden. Av de nominerade kontrollerar förvaltningen vilka som uppfyller kriterierna för att få nomineras.

Beslutsunderlag

- Kriterier och tidigare pristagare via kommunens <https://www.osthammar.se/sv/uppleva-och-gora-old/stod-och-stipendier/Nominera/>
- Nomineringar Östhammars kommuns kulturpris 2024 (finns i arbetsrummet)

Beslutet skickas för kännedom till

Kulturstrateg, Peter Källman

Enhetschef Kultur och bibliotek, Marianne Pahlson

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 13.40

Dnr KFN-2025-131

7. Remiss Östhammars kommuns Äldreprogram

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden antar remissyttrandet avseende Östhammars kommuns Äldreprogram och översänder det till vård- och omsorgsnämnden (bilaga).

Ärendebeskrivning

I Östhammars kommun pågår arbetet med att ta fram ett kommunövergripande Äldreprogram.

Äldreprogrammet sätter den strategiska inriktningen för att skapa god livskvalitet och trygg välfärd för kommunens äldre invånare. Program som omfattar flera nämnder beslutas slutgiltigt av kommunfullmäktige.

Kultur- och fritidsnämnden har fått Äldreprogrammet för yttrande.

Beslutsunderlag

- Missiv Östhammars kommuns Äldreprogram
- Äldreprogram
- Remissyttrande Östhammars kommuns Äldreprogram

Beslutet skickas för kännedom till

Socialchef, Lina Edlund

Biträdande Socialchef, Ida Eklöf

Vård- och omsorgsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 13.45

Dnr KFN-2025-161

8. Revidering av kultur- och fritidsnämndens delegationsordning

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden antar den reviderade delegationsordningen.

Ärendebeskrivning

Enligt kommunallagen beslutar varje nämnd själv inom de ramar som lagen anger vilka ärenden som ska delegeras och vem som ska få besluta på nämndens vägnar. Ärenden som inte är delegerade beslutas av nämnden. Syftet med delegationsordning är att avlasta nämnden i vissa rutinmässiga beslut genom att överlåta dessa beslut till någon annan.

De ändringar som föreslås är punkt 1.1.6 i delegationsordning där delegaten för deltagande i kurser m.m. ändras från arbetsutskott till ordförande.

Beslutsunderlag

- Förslag delegationsordning kultur- och fritidsnämndens verksamhetsområde (utdrag).

Beslutet skickas för åtgärd till

Webbredaktör

Kultur- och fritidschef, Oskar Molarin

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 13.50

Dnr KFN-2025-163

9. Sammanträdesdagar 2026

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden fastställer följande sammanträdesdagar:

Arbetsutskott	Kultur- och fritidsnämnden
11 februari	4 mars
15 april	29 april
3 juni	17 juni
19 augusti	26 augusti
7 oktober	21 oktober
18 november	2 december

Ärendebeskrivning

Kultur- och fritidsnämnden ska besluta om sammanträdesdagar för 2026.

Planeringen av sammanträdesdagar har utgått från följande:

- Anpassning utifrån inlämningar för de ekonomiska uppföljningarna.
- Sammanträdena ska inte vara under lov om det är praktiskt möjligt.
- Sammanträdena ska vara på onsdagar (eftermiddag) och i möjligaste mån inte krocka med övriga nämnder.

Beslutsunderlag

- Förslag till sammanträdesdagar (se ovan).

Beslutet skickas för åtgärd till

Nämndsekreterare Per-Åke Berg
Administratör för Troman

Beslutet skickas för kännedom till

Kultur- och fritidschef, Oskar Molarin
Enhetschefer

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 14.00

Dnr KFN-2025-170

10. Revidering Regional Kulturplan

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Region Uppsala ingår i kultursamverkansmodellen vilket innebär att de fördelar de årliga statliga bidragen till regional kulturverksamhet i Uppsala län. Mottagare av statliga bidrag är kulturinstitutioner och verksamheter inom länet som även medfinansieras av region eller kommun. Till grund för besluten finns en regional kulturplan.

Region Uppsala avser att revidera den gällande regionala kulturplanen som gäller t.o.m. 2026. Den nya regionala kulturplanen kommer gälla 2027–2030 och beskriver regionala mål och inriktning under fyra år. Planen syftar till att främja en god tillgång till kultur i hela länet – hela livet.

Kulturdirektör Annika Eklund och strateg Jeanette Wetterström besöker kultur- och fritidsnämnden för att informera om den regionala kulturplanen och arbetet med revidering.

Beslutsunderlag

- Regional kulturplan 2023-2026

Beslutet skickas för kännedom till

Kulturdirektör Region Uppsala, Annika Eklund
Kultur- och fritidschef, Oskar Molarin

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 14.40

11. Information om biblioteksverksamheten

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Kommunens bibliotek spelar en central roll i att främja läsning, bildning, digital delaktighet och demokrati.

Enhetschef Kultur och bibliotek Marianne Pahlson presenterar biblioteksverksamheten inom kommunen med syfte att informera om nuläge och verksamheten framöver.

Beslutsunderlag

- Biblioteksplan för Östhammars kommun 2023-2026

Beslutet skickas till

Oskar Molarin, kultur- och fritidschef, Östhammars kommun

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 15.00

Dnr KFN-2024-23

12. Delårsrapport 2025 för kultur- och fritidsnämnden

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden beslutar att godkänna delårsrapport för kultur- och fritidsnämnden 2025 (bilaga).

Ärendebeskrivning

I Kultur- och fritidsnämndens delårsrapport beskrivs den verksamhet som bedrivits under årets åtta första månader, samt måluppfyllelsen för de av fullmäktige beslutade målen avseende verksamhet och ekonomi, de uppdrag som givits nämnden samt de mål som givits nämnden genom aktiverande styrande dokument. Vidare redogörs för verksamheternas ekonomiska resultat per 2025-08-31, samt en investeringsredovisning.

De ekonomiska utfallet är preliminärt och kan komma att justeras. Det slutgiltiga utfallet redovisas i Östhammars kommuns officiella delårsrapport.

Beslutsunderlag

- Delårsrapport 2025 för kultur- och fritidsnämnden.

Beslutet skickas för kännedom till

Kultur- och fritidschef, Oskar Molarin
Ekonomi och upphandling, Mattias Nilsson
Kommunstyrelsen

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 15.15

Dnr KFN-2025-23

13. Redovisning av inkomna synpunkter

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden tar del av de inkomna synpunkterna.

Ärendebeskrivning

Redovisning av de synpunkter som inkommit gällande kultur- och fritidsnämndens verksamhet.

Kultur- och fritidsnämnden

Klockan 15.25

Dnr KFN-2025-1

14. Information från kommunförvaltningen

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Redovisning av information från förvaltningen.

Kultur- och fritidsnämnden

Dnr KFN-2025-2

15. Redovisning av delegationsbeslut

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden tar del av redovisningen.

Ärendebeskrivning

När kultur- och fritidsnämnden delegerat sin beslutanderätt träder delegaten helt in i nämndens ställe. Beslut som fattas enligt delegationsordning är juridiskt sett kultur- och fritidsnämndens beslut och kan överklagas på samma sätt som nämndens beslut. Alla beslut som fattas med stöd av delegering ska anmälas till kultur- och fritidsnämnden.

Följande delegationsbeslut i verksamhetsfrågor redovisas:

Beslut	Beslutsfattare	Beslutsdatum	Diarienummer
Delegationsbeslut evenemangsstöd, Lions Club Öregrund, Öregrundsdagar	Kultur- och fritidschef	2025-06-03	KFN-2025-078
Delegationsbeslut, Stöd till sverigefinsk och finskspråkig kultur	Kultur- och fritidschef	2025-04-24	KFN-2025-082
Delegationsbeslut evenemangsstöd, Svenska kyrkan Roslagen norra pastorat	Kultur- och fritidschef	2025-06-03	KFN-2025-083
Delegationsbeslut evenemangsstöd, Hökhuvuds Hembygdsförening	Kultur- och fritidschef	2025-06-03	KFN-2025-084
Delegationsbeslut projektbidrag Öregrunds båtklubb	Kultur- och fritidschef	2025-04-29	KFN-2025-087
Delegationsbeslut evenemangsstöd, Dannemora Hembygdsförening, Nyckelharpstämman	Kultur- och fritidschef	2025-06-03	KFN-2025-088
Delegationsbeslut evenemangsstöd, Lions Club Öregrund, badortsdagar	Kultur- och fritidschef	2025-06-03	KFN-2025-091
Delegationsbeslut evenemangsstöd, Gräsö bygdegårdsförening	Kultur- och fritidschef	2025-06-03	KFN-2025-092
Delegationsbeslut evenemangsstöd, Östhammars kulturvecka 2025 Forsbergs möbeldesign	Kultur- och fritidschef	2025-06-03	KFN-2025-099
Delegationsbeslut projektstöd, Svalmyra studio	Kultur- och fritidschef	2025-06-03	KFN-2025-100

Kultur- och fritidsnämnden

Delegationsbeslut projektstöd, Österbybruks herrgård 1700-tal och Bellmandagen	Kultur- och fritidschef	2025-06-03	KFN-2025-101
Delegationsbeslut projektstöd, Opera på Österbybruk	Kultur- och fritidschef	2025-06-03	KFN-2025-102
Delegationsbeslut evenemangsstöd Östhammars kulturvecka 2025, Anhörigföreningen	Kultur- och fritidschef	2025-06-03	KFN-2025-119
Delegationsbeslut Östhammars Discgolfklubb	Kultur- och fritidschef	2025-05-27	KFN-2025-122
Delegationsbeslut projektbidrag, Upplands Ekeby Bygdegårdsförening, Rädda flytbryggan vid Vällenbadet	Kultur- och fritidschef	2025-06-02	KFN-2025-125
Delegationsbeslut Gräsö Skärgårdsråd	Kultur- och fritidschef	2025-08-05	KFN-2025-130
Delegationsbeslut evenemangsstöd, Östhammars kulturvecka 2025, Stensunda musik och kultur	Kultur- och fritidschef	2025-09-15	KFN-2025-132
Delegationsbeslut avgiftsbefrielse för Öregrunds IK klubbstuga	Föreningsutvecklare	2025-07-08	KFN-2025-136
Delegationsbeslut evenemangsstöd Östhammars kulturvecka 2025, Hargshamns Folketshusförening	Kultur- och fritidschef	2025-09-15	KFN-2025-138
Delegationsbeslut evenemangsstöd Östhammars kulturvecka 2025, Guy Eriksson	Kultur- och fritidschef	2025-09-15	KFN-2025-145
Delegationsbeslut evenemangsstöd Östhammars kulturvecka 2025, Söderöns hembygdsförening	Kultur- och fritidschef	2025-09-15	KFN-2025-149
Delegationsbeslut avgiftsbefrielse bygglovsavgifter Dannemora Hembygdsförening, scen	Föreningsutvecklare	2025-09-03	KFN-2025-150
Delegationsbeslut avgiftsbefrielse bygglovsavgifter Dannemora Hembygdsförening, hästvind	Föreningsutvecklare	2025-09-05	KFN-2025-152
Delegationsbeslut evenemangsstöd Östhammars kulturvecka 2025, Sverigefinska föreningen	Kultur- och fritidschef	2025-09-15	KFN-2025-154

Kultur- och fritidsnämnden

Dnr KFN-2025-1

16. Anmälningssärenden

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Redovisning av beslut som tagits av andra myndigheter samt annan viktig information som berör kultur- och fritidsnämndens verksamhetsområde.

- 1) Dnr Ks-2025-365
Utdrag ur protokoll fört vid kommunfullmäktiges sammanträde 2025-09-23 avseende Sammanträdesdagar 2026.
- 2) Dnr Ks-2025-328
Utdrag ur protokoll fört vid kommunstyrelsens sammanträde 2025-09-29 avseende Remissvar - Plan om nationella minoriteter och minoritetsspråk 2026-2029.

Kultur- och fritidsnämnden - Uppföljningsrapport Intern kontroll Delår 2025

Postadress	Besöksadress/Reg.office	Telefon	Telefax	Organisationsnummer	Bankgiro
Box 66	Stångörsgatan 10	Nat 0173-860 00	Nat 0173-175 37	212000-0290	233-1361
S-742 21 Östhammar	Östhammar	Int +46 173 860 00	Int +46 173 175 37	V.A.T. No	PlusGiro
	www.osthammar.se	kommunen@osthammar.se		SE212000029001	1 31 70-6

2 (3)

1 Intern kontroll

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Utfall
Tillförlitlig information	4. Om nämnden/förvaltningen inte tillräckligt väl arbetar med fungerande kommunikation, såväl internt som externt, såväl uppåt som nedåt som i sidled så riskerar det att leda till missnöje hos lokalbefolkningen, ineffektiv och svårstyrd verksamhet, frustration och dålig arbetsmiljö, dubbelarbete eller uteblivet arbete.	4. Upprätthållande av och information om kommunikationsrutin	Aktiviteten har påbörjats och arbetssätt håller på att formas.
Styr- och kontrollmiljö	8. Om nämnden / förvaltningen inte tillräckligt väl arbetar med att klargöra, tilldela och begränsa ansvar i organisation så kan det leda till att beslut fattas på fel nivå, av obehöriga, vilket kan leda till negativa verksamhets- och eller ekonomiska konsekvenser. Arbetsuppgifter kan bli ogjorda eller dubbelgjorda.	8. Samtal om befogenheter och mandat	Under våren hade ledningsgruppen för kultur- och fritidskontoret genomgångar av delegationsordningen och samtal kring befogenheter. Detta ledde till att enhetscheferna genomförde samtal på enheternas APT kring befogenheter och mandat.
		8. Efterlevnad delegationsordning	Aktiviteten kommer att utföras under november-december.
Kontroller av system och rutiner	11. Om nämnden / förvaltningen inte tillräckligt väl arbetar med hantering av verksamhetssystem och i de innehållande information så kan det bland annat leda till intrång, läckta personaluppgifter. Har förvaltningen för många, ej i bruk, system så leder det till ekonomisk förlust. Händelser leder till att data är otillgänglig. Dubbelregistrering till följd av många verksamhetssystem. (Snarare än till ett mastersystem för kunduppgifter)	11. Kontinuitetsplan för systembortfall	Kontinuitetsplan för systembortfall R-card skall tas fram övergripande för hela systemet. En egen plan för de delas som berör kultur- och fritidskontoret skall förtydligas under året med hjälp från beredskapssamordnare.
		11. Tidigare identifierade risker	Riskerna som identifierades 2024 är omhändertagna. Kontinuitetsplan följs upp i aktiviteten kring detta.

3 (3)

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Utfall
Kontroller av system och rutiner	12. Om nämnden/förvaltningen inte tillräckligt väl arbetar med beredskap för hantering av olika samhällsstörningar så kan det leda till, vid händelse, att samhällsviktig verksamhet ej kan fortsätta. (Förtroendeskada)	12. Vidareutvecklade kontinuitetsplaner	Arbetet med att vidareutveckla kontinuitetsplanerna har gjorts. Detta arbete pågår även fortsättningsvis under året.
		12. Information till nämnd om verksamhetens beredskap att möta samhällsstörningar	Säkerhetsskydd och beredskap besökte nämnden den 26 februari för information om hur kommunens beredskapsarbete fungerar.



**ÖSTHAMMARS
KOMMUN**
- EN DEL AV ROSLAGEN

1. Vilken nämnd är du ledamot/ersättare i?

- ☐ Barn- och utbildningsnämnden
- ☐ Bygg- och miljönämnden
- ☐ Kommunstyrelsen
- ☐ Kultur- och fritidsnämnden
- ☐ Vård- och omsorgsnämnden
- ☐ Valnämnden

2. Hur bra anser du att nämnden och förvaltningen tillsammans arbetar med att ha kontroll på att verksamheten bedrivs enligt relevanta lagar, förordningar och föreskrifter?

- ☐ Mycket bra
- ☐ Ganska bra
- ☐ Inte så bra
- ☐ Inte alls bra
- ☐ Vet ej

3. Hur bra anser du att nämnden och förvaltningen tillsammans arbetar med att ha kontroll på att verksamheten bedrivs enligt interna policyer och riktlinjer?

- ☐ Mycket bra
- ☐ Ganska bra
- ☐ Inte så bra

☐ Inte alls bra

☐ Vet ej

4. Vilka av nedanstående policyer och riktlinjer anser du att nämnden och förvaltningen tillsammans bör arbeta bättre med?

Observera att vissa dokument endast styr en nämnds arbete. Du kan markera 1 - 5 dokument.

☐ Arbetsmiljöpolicy

☐ Inköps- och upphandlingspolicy

☐ IT-säkerhetspolicy

☐ Policy för tillgänglighet

☐ Vatten- och avloppspolicy (**Gäller för BMN och KS**)

☐ Policy för likviditet (**Gäller för KS**)

☐ Policy för livsmedel (**Gäller för KS**)

☐ Nödvattenplan

☐ Riktlinje för ledning och samordning vid samhällsstörning

☐ Riktlinjer för styrdokument

☐ Riktlinjer för hur anställda och förtroendevalda reser i Östhammars kommun

☐ Riktlinjer, regler och råd för allmänna handlingar i Östhammars kommun samt att lämna ut en handling och att vägra.

☐ Riktlinjer för ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv

☐ Riktlinje för ersättningar till förtroendevalda

☐ Riktlinjer mot korruption, mutor och jäv för anställda och förtroendevalda

☐ Riktlinjer och råd- eller hur du använder sociala medier

☐ Riktlinje för kamerabevakning inom Östhammars kommun

☐ Riktlinjer för upphandling i Östhammars kommun inklusive direktupphandling

☐ Riktlinjer för flaggning

☐ Riktlinje för likabehandling och mångfald på jobbet

☐ Riktlinjer för buller från musikverksamhet (**Gäller för BMN**)

☐ Riktlinjer barnomsorg (**Gäller för BUN**)

- ☐ Riktlinje – Simskola/simundervisning (**Gäller för BUN**)
- ☐ Riktlinjer för exploateringsavtal (**Gäller för KS**)
- ☐ Riktlinjer för markanvisningsavtal (**Gäller för KS**)
- ☐ Riktlinjer för serveringstillstånd (**Gäller för BMN**)
- ☐ Riktlinjer för skyltning i kommunens sporthallar och idrottsanläggningar (**Gäller för KFN**)
- ☐ Riktlinje för handläggning av vård och omsorgsinsatser (**Gäller för VON**)
- ☐ Riktlinjer för skolskjuts (**Gäller för BUN**)
- ☐ Riktlinjer för inackorderingstillägg och elevresor gymnasieskolan (**Gäller för BUN**)
- ☐ Regler för avyttring av kommunal egendom
- ☐ Regler för budgetprocess
- ☐ Regler för budgetuppföljningsprocessen
- ☐ Regler för investeringar och investeringsprocess
- ☐ Regler för Internhyresmodell
- ☐ Regler för bidrag till samlingslokaler (**Gäller för KFN**)
- ☐ Bidragsregler föreningar (föreningsbidrag) (**Gäller för KFN**)
- ☐ Riktlinje för partistöd (**Gäller för KS**)
- ☐ Digitaliseringspolicy
- ☐ Kommunikationspolicy
- ☐ Riktlinjer för bisyssla
- ☐ Mål och riktlinjer för finskt förvaltningsområde
- ☐ Regler för kommunal färdtjänst i Östhammars kommun (**Gäller för VON**)
- ☐ Riktlinje för insatser enligt LSS (**Gäller för VON**)
- ☐ Riktlinje hantering av privata medel inom vård och omsorg (**Gäller för VON**)
- ☐ Riktlinje individuellt förskrivna hjälpmedel (**Gäller för VON**)
- ☐ Tillämpningsregler för avgifter inom omsorg (**Gäller för VON**)
- ☐ Riktlinje hälso- och sjukvård (**Gäller för VON**)
- ☐ Riktlinje läkemedelshantering (**Gäller för VON**)
- ☐ Riktlinje ekonomiskt bistånd (**Gäller för VON**)

- ☐ Riktlinje riksfärdtjänst (**Gäller för VON**)
- ☐ Riktlinjer om handläggning och dokumentation i barn och ungdomsärenden (**Gäller för VON**)
- ☐ Riktlinje bistånd i form av boende (**Gäller för VON**)
- ☐ Riktlinjer för IFO:s verksamhetsområde (**Gäller för VON**)
- ☐ Riktlinje för arbetet mot våld i nära relationer (**Gäller för VON**)
- ☐ Riktlinjer för anhöriganställning inom vård och omsorg (**Gäller för VON**)

5. Hur bra anser du att nämnden och förvaltningen tillsammans arbetar med att ta fram beslutsunderlag av god kvalitet inför beslut?

- ☐ Mycket bra
- ☐ Ganska bra
- ☐ Inte så bra
- ☐ Inte alls bra
- ☐ Vet ej

6. Hur bra anser du att nämnden och förvaltningen tillsammans arbetar med fungerande kommunikation, såväl internt som externt, såväl uppåt som nedåt som i sidled?

- ☐ Mycket bra
- ☐ Ganska bra
- ☐ Inte så bra
- ☐ Inte alls bra
- ☐ Vet ej

7. Hur bra anser du att nämnden och förvaltningen tillsammans arbetar med att motverka bedrägerier, korruption, mutor, jäv, välfärdsbrottslighet samt otillåtna bisysslor?

- ☐ Mycket bra
- ☐ Ganska bra
- ☐ Inte så bra

- ☐ Inte alls bra
- ☐ Vet ej

8. Vilken/vilka av följande frågor tycker du att nämnden och förvaltningen tillsammans behöver arbeta bättre med? (1-2 alternativ kan markeras)

- ☐ Motverka bedrägerier
- ☐ Motverka korruption
- ☐ Motverka mutor
- ☐ Motverka jäv
- ☐ Motverka välfärdsbrottslighet
- ☐ Motverka otillåtna bisysslor

9. Hur bra anser du att nämnden och förvaltningen tillsammans arbetar med att skapa en arbetsmiljö som uppmuntrar rapportering av avvikelser?

- ☐ Mycket bra
- ☐ Ganska bra
- ☐ Inte så bra
- ☐ Inte alls bra
- ☐ Vet ej

10. Hur bra anser du att nämnden och förvaltningen tillsammans arbetar med att i ord och handling tydliggöra vilka förväntningar och värderingar som gäller i organisationen?

- ☐ Mycket bra
- ☐ Ganska bra
- ☐ Inte så bra
- ☐ Inte alls bra
- ☐ Vet ej

11. Hur bra anser du att nämnden och förvaltningen tillsammans arbetar med att klargöra, tilldela och begränsa ansvar och befogenheter i organisationen?

- ☐ Mycket bra
- ☐ Ganska bra
- ☐ Inte så bra
- ☐ Inte alls bra
- ☐ Vet ej

12. Hur bra anser du att nämnden och förvaltningen tillsammans arbetar med att nå uppsatta mål?

- ☐ Mycket bra
- ☐ Ganska bra
- ☐ Inte så bra
- ☐ Inte alls bra
- ☐ Vet ej

13. Hur bra anser du att nämnden och förvaltningen tillsammans arbetar med att bedriva en kostnadseffektiv verksamhet av god kvalitet?

- ☐ Mycket bra
- ☐ Ganska bra
- ☐ Inte så bra
- ☐ Inte alls bra
- ☐ Vet ej

14. Hur bra anser du att nämnden och förvaltningen tillsammans arbetar med hantering av verksamhetssystem och i dem innehållande information?

- ☐ Mycket bra
- ☐ Ganska bra
- ☐ Inte så bra
- ☐ Inte alls bra
- ☐ Vet ej

15. Hur bra anser du att nämnden och förvaltningen tillsammans arbetar med beredskap för hantering av olika samhällsstörningar?

- ☐ Mycket bra
- ☐ Ganska bra
- ☐ Inte så bra
- ☐ Inte alls bra
- ☐ Vet ej

16. Revisionen rekommenderar styrelsen och nämnderna att inkludera inköp och upphandling som ett kontrollmoment i kommande internkontrollplaner, instämmer du i detta?

- ☐ Ja
- ☐ Nej

Vård- och omsorgsnämnden

Östhammars kommuns Äldreprogram, 2026-2029

I Östhammars kommun pågår arbetet med att ta fram ett kommunövergripande Äldreprogram.

Äldreprogrammet sätter den strategiska inriktningen för att skapa god livskvalitet och trygg välfärd för kommunens äldre invånare. Program som omfattar flera nämnder beslutas slutgiltigt av kommunfullmäktige.

Vård- och omsorgsnämnden översänder förslag till Äldreprogram för Östhammars kommun, 2026-2029.

Remissinstanserna bereds möjlighet att inkomma med synpunkter till och med **8 oktober 2025**.

Lämna in yttrandet per e-post till vard.omsorgsnamnden@osthammar.se

Märk e-posten med texten "Remissvar Äldreprogram VON2025-81"

Frågor om remissen besvaras av Ida Eklöf, Biträdande socialchef,
ida.eklof@osthammar.se

Med vänliga hälsningar,

Vård- och omsorgsnämnden

Östhammars kommun

Mottagarlista

Kommunstyrelsen

Barn- och utbildningsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden

Kommunala rådet för pensionärer och funktionsnedsatta

Anhörigföreningen

Region Uppsala

Program

Äldreprogram

Östhammars kommun 2026-2029

Antagen av	
Antaget	
Ersätter tidigare version	
Gäller för	
Dokumentansvarig	



ÖSTHAMMARS
KOMMUN
- EN DEL AV ROSLAGEN

Innehållsförteckning

.....	
Sammanfattande utgångspunkter för äldreprogrammet.....	3
Mål för programperioden	3
Genomförande, uppföljning och giltighetstid	3
1. Demografi.....	4
2. Externa förändringstryck.....	4
2.1 Ny socialtjänstlag	4
2.2 Fler äldre	4
2.3 Trygghetsskapande teknik.....	5
2.4 Säkerhet och beredskap	5
2.5 Omställning till god och nära vård	5
3. Förutsättningar och insatser.....	5
3.1 Boendeformer och tillgänglighet	5
3.2 Social samvaro och livskvalitet	6
3.3 Omsorgs- och vårdinsatser	6
4. Beroenden	6

Sammanfattande utgångspunkter för äldreprogrammet

Sveriges befolkning blir allt äldre, så även i Östhammars kommun. Idag har 8 % av personer 65+ en demenssjukdom. Kommunen står inför förändringar inom äldreomsorgen, inklusive den nya socialtjänstlagen som betonar förebyggande arbete, ökad tillgänglighet och kunskapsbaserad omsorg.

Med en växande äldre befolkning ökar behovet av både personal och anpassning av särskilda boendeplatser. Trygghetsskapande teknik utvecklas snabbt, men kräver resurser och kompetens. Kommunen måste även säkerställa beredskap vid samhällsstörningar och samverkan med Region Uppsala för god och nära vård.

Tillgängliga bostäder och samhällsservice är avgörande för äldres självständighet. Social samvaro behöver främjas genom samverkan med civilsamhället. Kommunen ska tillhandahålla individanpassad och kvalitativ omsorg, med fokus på kompetensutveckling och uppföljning.

Kommunen är delvis beroende av externa aktörer, där samverkan med Region Uppsala, Länsstyrelsen och andra myndigheter är avgörande för måluppfyllelse. Nationella beslut om lagstiftning och statsbidrag påverkar resursfördelning och prioriteringar, medan ekonomiska faktorer skapar osäkerhet.

Mål för programperioden

Äldreprogrammet sätter den strategiska inriktningen för att skapa god livskvalitet och trygg välfärd för Östhammars kommuns äldre invånare (65+). Under programperioden ska kommunen:

1. **Stärka kompetensförsörjningen inom vård och omsorg (VON, BUN, KS)**
Öka personalstyrkan och kompetensen, särskilt inom demensvård.
2. **Säkerställa kvalitet och patientsäkerhet i vård- och omsorgsinsatser (VON)**
Trygg och högkvalitativ vård- och omsorg i hemmet och på boenden.
3. **Öka användande av trygghetsskapande välfärdsteknik (VON, KS)**
Använda teknik för ökad trygghet och resurseffektivitet.
4. **Förbättra samverkan med Region Uppsala (VON)**
Säkerställa god vård- och omsorg för äldre med omfattande behov.
5. **Anpassa boendeplatser inom särskilt boende (VON, KS)**
Behovsanpassa boendeplatser för äldre, med fokus på demensvårdsplatser.
6. **Stärka beredskapen inom vård och omsorg (VON, KS)**
Säkerställa kontinuitet vid samhällsstörningar.
7. **Utveckla det förebyggande arbetet (VON)**
Anpassa organisationen enligt nya socialtjänstlagen.
8. **Stärka stödet till anhöriga/närstående (VON)**
Bättre stödinsatser för att öka trygghet och livskvalitet.
9. **Främja social samvaro för äldre (VON, KFN, KS, BUN)**
Stödja föreningar och initiativ för minskad ensamhet och ökat välbefinnande.
10. **Öka tillgången till tillgängliga boenden (VON, KS)**
Fler anpassade bostäder och förbättrad tillgänglighet till samhällsservice.

Genomförande, uppföljning och giltighetstid

Genomförande och uppföljning av Äldreprogrammet sker i enlighet med kommunens riktlinje för styrande dokument. Programmet gäller för perioden 2026-01-01 till 2029-12-31.

1. Demografi

Befolkningsprognosen för Östhammars kommun visar att antalet invånare över 67 år kommer att öka med 450 personer fram till 2030 och gruppen över 80 år med drygt 600 personer.

Att Östhammars kommun har en hög andel äldre invånare påverkar försörjningskvoten – ett mått på hur många som inte arbetar i förhållande till dem som gör det. Just nu är siffran 99 %, vilket innebär att för varje 100 personer i arbetsför ålder (16–64 år) finns det 99 som är yngre eller äldre och oftast utanför arbetsmarknaden. Rikssnittet är 77, vilket betyder att Östhammar har en större andel invånare som behöver försörjas. Detta kan påverka kommunens ekonomi och välfärdstjänster.

En hög andel äldre invånare i kommunen påverkar försörjningskvoten. I dag är siffran för Östhammars kommun 99 %. Det innebär att på 100 personer i de mest förvärvsaktiva åldrarna (16-64 år) så finns det 99 personer som är yngre eller äldre, att jämföra med rikssnittets 77.

Cirka åtta procent av alla personer som är 65 år eller äldre, och nästan hälften av alla över 90 år, har en demenssjukdom. Med åldern ökar också förekomsten av somatiska, ofta kroniska, sjukdomar, och psykisk ohälsa

2. Externa förändringstryck

Kommunen står inför flera utmaningar som påverkar möjligheterna att skapa god livskvalitet och en trygg välfärd för äldre invånare. Ett strategiskt och långsiktigt arbete för att hantera dessa utmaningar kan samtidigt ge möjlighet till utveckling.

2.1 Ny socialtjänstlag

Den nya socialtjänstlagen träder i kraft i juli 2025. Syftet är att göra socialtjänsten mer förebyggande, jämställd och lättillgänglig. Detta innebär att vården och omsorgen behöver arbeta:

- Mer förebyggande
- Med ökad tillgänglighet
- Kunskapsbaserat

2.2 Fler äldre

Den åldrande befolkningen innebär ett ökat tryck på både kommunens och regionens tjänster. Samtidigt som många äldre är friskare högre upp i ålder, lever många också med sjukdom och ett långvarigt behov av vård och omsorg. Detta medför:

- Tidigare utskrivning från slutenvård för personer med omfattande vårdbehov
- Högre kompetenskrav på omsorgspersonal
- Ett ökat behov av medarbetare
- Behov av alternativa lösningar, tex välfärdsteknik
- Förändrade behov av särskilda boendeplatser och korttidsplatser
- Att många anhöriga involveras i omvårdnad
- Hög försörjningskvot

2.3 Trygghetsskapande teknik

Den tekniska utvecklingen inom vård och omsorgsområdet går snabbt och medför både möjligheter och utmaningar. För att dra nytta av nya tekniska lösningar behöver kommunen hantera:

- Medarbetares kompetens och inställning
- Brukares och anhörigas kunskap och acceptans
- Resursomställning, både ekonomiskt och personellt

2.4 Säkerhet och beredskap

En god beredskap säkerställer att kommunens verksamhet fungerar vid påfrestningar och samhällsstörningar. Vård- och omsorg är en samhällsviktig verksamhet som måste upprätthållas även vid kriser och extraordinära händelser, vilket ger att kommunen behöver:

- Ha god beredskapsplanering inom vård- och omsorg
- Genomföra regelbundna beredskapsövningar

2.5 Omställning till god och nära vård

En personcentrerad hälso- och sjukvård med god samverkan mellan regioner och kommuner bidrar till att patienter får rätt insatser i rätt tid, minskar risken för vårdglapp och onödiga sjukhusvistelser samt stärker förutsättningarna för en trygg och nära vård för äldre och personer med omfattande vårdbehov. Östhammars kommun behöver:

- En god samverkan med regionen
- Tydlig fördelning mellan kommunalt- och regionalt ansvar
- Beredskap för utökat ansvar inom den kommunala primärvården
- Högre kompetenskrav på personal inom vård och omsorg

3. Förutsättningar och insatser

Utöver externa förändringar behöver kommunen förhålla sig till fler faktorer för att skapa god livskvalitet och en trygg välfärd för äldre invånare

3.1 Boendeformer och tillgänglighet

Många äldre vill bo kvar i sina hem men behöver bättre tillgänglighet. Det befintliga bostadsbeståndet saknar ofta lämpliga och tillgängliga bostäder för seniorer, vilket försvårar flyttkedjor. Kommunens Bostadsförsörjningsprogram 2024-2027 syftar till att öka rörligheten.

Tillgänglighet handlar också om hur samhället utformas. Bristande tillgänglighet i bostaden och till samhällsservice kan påverka äldres möjligheter att:

- Behålla sin självständighet
- Delta i samhällslivet

3.2 Social samvaro och livskvalitet

Social gemenskap är avgörande för att minska ensamhet och öka välbefinnande. Förutom kommunala mötesplatser spelar civilsamhället en viktig roll genom organisationer, kyrkor och samfund. Kommunen kan bidra genom att:

- Samverka med föreningar och civilsamhället
- Beakta äldres behov i verksamhetsplanering

3.3 Omsorgs- och vårdinsatser

Kommunen erbjuder ett brett utbud av vård- och omsorgsinsatser. Det är avgörande att dessa är av hög kvalitet, patientsäkra, upplevs trygga och främjar bibehållen självständighet. Viktiga faktorer för att upprätthålla detta är:

- Kontinuerlig planering och uppföljning
- God leveranssäkerhet
- Personalkontinuitet och kompetensutveckling
- Brukarundersökningar och kvalitetsuppföljning

4. Beroenden

Genomförandet av programmet är beroende av andra aktörer, vilket kan påverka måluppfyllelsen.

Region Uppsala har en central roll genom sina *prioriteringar* inom:

- Organisering och lokalisering av vård
- Bemanning och kompetensförsörjning
- Samverkan mellan vårdaktörer
- Utvecklingen av nära vård

Även inom beredskapsplanering är samverkan avgörande, där Länsstyrelsen, räddningstjänsten och andra myndigheter viktiga samarbetspartners för att säkerställa en effektiv krisberedskap.

Utöver detta påverkas insatser och resursfördelning av flera externa faktorer, såsom:

- Nationella politiska beslut och ny lagstiftning
- Tilldelning av generella och riktade statsbidrag
- Ekonomiska förändringar på nationell och internationell nivå, med svårförutsägbara konsekvenser.

Kultur- och fritidskontoret
Peter Källman

Vård- och omsorgsnämnden

Remissvar angående Östhammars kommuns Äldreprogram, 2026-2029

Kultur- och fritidsnämnden har enligt Reglemente för styrelse och nämnder, KF 2024-09-17 §145 i uppdrag att genomföra hälsofrämjande och förbyggande insatser för folkhälsa, samt att genomföra kultur i vård och omsorg.

Vidare har nämnden två prioriterade målgrupper som gäller samtliga uppdrag: barn och unga i åldern 7-20 samt äldre, ålder 70+.

För att inkludera kultur i vård och omsorg-perspektivet och för att äldreprogrammet på så sätt bättre ska omfatta kommunens samlade insatser för äldre föreslår KFN en justering i den inledande meningen i stycke 3.2 Social samvaro och livskvalitet på sidan 6 i programmet:

”Social gemenskap är avgörande för att minska ensamhet och meningsfulla kultur- och fritidsaktiviteter bidrar till en god livskvalitet.”

KFN önskar även att vårt uppdrag med hälsofrämjande och förbyggande insatser för folkhälsa på något sätt ska kunna inkluderas i äldreprogrammet. Vi ser att det kan möjliggöra effektivare och bättre samverkan mellan berörda nämnder och enheter. Det är dock svårt för oss att avgöra hur uppdraget på bästa sätt kan inkluderas i programmets struktur. Vi föreslår därför att vård- och omsorgsnämnden överväger var det passar bäst i behandlingen av remissvaren. Vi välkomnar en dialog med berörda tjänstepersoner från Enheten för fritid och hälsa i frågan.

Med vänlig hälsning,

Kultur- och fritidsnämnden
Östhammars kommun



Delegationsordning gällande kultur- och fritidsnämndens verksamhetsområde

Antaget av	Kultur- och fritidsnämnden
Antaget	FÖRSLAG
Ersätter tidigare version	KFN 2025-04-09, § 29
Gäller för	Kultur- och fritidsnämnden
Dokumentansvarig	Nämndsekreterare

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Kommentar
2. Allmänna ärenden				
2.1	Beslut på nämndens vägnar i ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas	6 kap. 39 § KL	Ordförande	Ärendet ska vara så brådskande att alternativet är att kalla till extra nämndssammanträde.
2.2	Redaktionell revidering av styrdokument, riktlinjer etc. beslutade av kultur- och fritidsnämnden		Nämndsekreterare	Rättelse av stavfel, uppdatering av hänvisningar eller ändring av layout.
2.3	Utse arkivansvarig för kultur- och fritidsnämndens nämndshandlingar		Kontorschef	
2.4	Utse arkivredogörare		Kontorschef	
2.5	Beslutsattest av förtroendevaldas tjänstgöringsrapporter		Kontorschef	
2.6	Förtroendevaldas deltagande i kurser, konferenser och dylikt Kultur- och fritidsnämndens förtroendevaldas deltagande i kurser, konferenser och dylikt a. Upp till en vecka b. En vecka eller längre		Arbetsutskottet Ersättare: Kultur- och fritidsnämndens Ordförande a. Kultur- och fritidsnämndens ordförande b. KFNAU	Då enbart ordförande ska delta på kurser eller konferenser, upp till en vecka, är delegaten 1:e vice ordförande.
3. Ekonomiska ärenden				
3.1	Beslut om projektbidrag upp till högst tre prisbasbelopp till organisationer, enskilda och företag. Delegationen gäller inte de bidrag som omfattas av nämndens beslutade bidragsnormer	Beslut KFN § 9/2016	Kontorschef	
3.2	Beslut om bidrag upp till högst tre prisbasbelopp till föreningar. Delegationen gäller inte de bidrag som omfattas av nämndens beslutade bidragsnormer	Beslut KFN § 107/2015	Kontorschef	
3.3	Ansökan om externa medel (inkl. EU-medel) för projekt- och utvecklingsarbete mm		Kontorschef Ersättare: kommundirektör	

Kultur i hela länet – hela livet

Regional kulturplan för Uppsala län 2023–2026





Bild: Gamla Uppsala museum, en del av Upplandsmuseet.

Förord

Kultur hela livet – i hela Uppsala län.

Uppsala län kännetecknas av hög tillväxt och hög inflyttning. Nya invånare ger kraft och möjligheter till utveckling men skapar också förväntningar på goda miljöer där människor vill bo, leva och verka med hög kulturell delaktighet. Här behövs gränsöverskridande möten geografiskt, mellan olika kulturområden och mellan olika aktörer i kulturlivet. Kultur bidrar till samhället och skapar gemenskap, innehåll och värde i livet, både genom människors eget skapande och genom att ta del av andras, samtidigt som kulturen påverkas av sin samtid och sin kontext i ett samspel mellan människor. Oavsett bostadsort, ålder, intressen eller behov ska alla i Uppsala län känna att kultur finns tillgängligt. Uppsala läns kultur och kulturarv ska även välkomna besökare från när och fjärran.

Det här är Region Uppsalas kulturplan för perioden 2023–2026. Kulturplanen är ett politiskt beslutat dokument som på ett övergripande plan beskriver hur Region Uppsala vill bidra till utvecklingen på kulturområdet i Uppsala län. Kulturplanen visar på riktning och prioriteringar men detaljstyr inte, utan skapar handlingsutrymme och förutsättningar för utveckling i samverkan lokalt, regionalt och nationellt.

Kulturplanen har tre huvudinriktningar: konst-arterna, människan och platsen. Inom varje område pekar Region Uppsala ut ett antal prioriteringar. Dessa är framtagna tillsammans med länets kommuner, organisationer och andra aktörer. Det är även tillsammans vi bäst når både enskilda och gemensamma mål.

De restriktioner som funnits med anledning av pandemin de senaste två åren har i hög grad förändrat förutsättningarna för att skapa och ta del av kultur. De senaste åren har varit utmanande och har krävt, men samtidigt också gett möjlighet till, nytänkande. I dessa utmanande tider har många kreativa lösningar tagits fram som vi behöver fortsätta ta vara på och utveckla. De senaste månadernas krig i Europa visar också på hur viktigt det är att aldrig ta demokrati, yttrandefrihet och kultur för givet. Kultur ger oss kraft, gemenskap och framtidstro men måste också värnas i alla tider. Regional kulturplan för Uppsala län 2023-2026 visar på vägen framåt.

Kultur hela livet – i hela Uppsala län.



Cecilia Linder (M)
Ordförande,
Region Uppsalas kulturnämnd



Frida Björk (KD)
1:e vice ordförande,
Region Uppsalas kulturnämnd



Johnny Svahn (S)
2:e vice ordförande,
Region Uppsalas kulturnämnd

Innehåll

Förord	3
Introduktion	5
Kulturlivets resiliens	6
Varför en kulturplan?	6
För vem är en kulturplan?	7
Kultursamverkansmodellen i Uppsala län	8
Demokratiska förutsättningar	9
Kulturens egenvärde och armlängds avstånd	9
En region, åtta kommuner	10
Region Uppsala vill	12
Verksamhetsområden	14
Allas rätt till kultur	14
Arkiv	15
Arrangörer	15
Barns och ungas rätt till kultur	16
Bild och form	18
Film och digitalt berättande	19
Folkbildning	21
Gestaltad livsmiljö	22
Hemslöjd	23
Kulturskaparnas villkor och förutsättningar	23
Kultur och hälsa	24
Kulturarv och kulturmiljöer	25
Kulturella och kreativa näringar	28
Kunskapsutveckling	28
Litteratur	28
Musik	30
Regional biblioteksverksamhet och läsfrämjande	32
Scenkonst	33
Styrformer	37
Samverkan och samråd	37
Genomförande och uppföljning	38
Övriga styrdokument	38

Grafisk form: BBDO Nordics, 2022.

Foto: Stewen Quigley (framsida–sid 7, 14, 18–22, 24–30, 33, 35–39), Micke Sandström (sid 8, 34), Anders Tukler (sid 10), Frida Gereonsson (sid 17), Marie Fagerlind (sid 23), Tatyana Tomsickova (sid 32).

Introduktion

Region Uppsalas vision är att länets invånare ska leva ett gott liv i en nyskapande och hållbar kunskapsregion med internationell lyskraft. I det har konst och kultur en självklar plats. Inför kommande fyra år (2023–2026) är Uppsala läns utgångspunkt att konst, kultur och kreativitet är en drivkraft för länets utveckling. Detta har tydligt framkommit i de samtal och dialoger som ligger till grund för prioriteringar i denna regionala kulturplan.

Region Uppsalas övergripande mål för den regionala utvecklingen återfinns i Regional utvecklingsstrategi och Agenda 2030-strategi för Uppsala län. Kulturplanen knyter an till den regionala utvecklingsstrategin och är en viktig del i strävan att utveckla länet och möta de utmaningar som finns. Åtagandet på kulturområdet i den regionala utvecklingsstrategin, är att utveckla en kulturregion med internationell lyskraft. I kulturplanen tydliggör Region Uppsala inriktning, prioriteringar och gemensamma satsningar för de fyra kommande åren inom kulturområdet.

Kulturlivet i Uppsala län är mer omfattande och mångfacetterat och rymmer många fler aktörer än vad som beskrivs i denna plan. Kulturhändelser, kreativitet och engagemang skapas och uppstår främst i det lokala sammanhanget, medan kulturplanen rör sig på en övergripande nivå och utgår ifrån kultursamverkansmodellens syfte. En viktig utgångspunkt är att kulturplanen ska möjliggöra förutsättningar för att skapa och uppleva konst, kultur och kreativitet i Uppsala län, vilket kräver en bred samverkan. Region Uppsala vill med denna kulturplan bidra till robusta förutsättningar för ett dynamiskt kulturliv i bred bemärkelse.

Prioriteringar i kulturplanen syftar å ena sidan till att planera och fördela gemensamma resurser klokt. Å andra sidan behöver planeringen vara flexibel och lämna utrymme för ett kreativt flöde av idéer och meningsutbyten som uppstår under planperioden. Region Uppsala vill samverka kring nya initiativ, samt redan kända mer långsiktiga satsningar, såsom Uppsala kommuns ambition att bli europeisk kulturhuvudstad år 2029.

Kulturplanens prioriteringar syftar även till att länets professionella kulturaktörer ska ges möjlighet att bedriva ett aktivt konstnärskap och utvecklas. Länets invånare ska kunna ta del av kultur av hög kvalitet oavsett bostadsort och personliga förutsättningar.

Ambitionen i denna regionala kulturplan är att Uppsala läns konst- och kulturliv ska stödjas och utvecklas på bästa sätt under åren 2023–2026. Kulturplanen pekar ut en övergripande inriktning för offentliga satsningar och prioriteringar de kommande åren. Region Uppsala samverkar med länets åtta kommuner, med det professionella kulturlivet och med civilsamhället, för att välja de insatser som bäst kan stödja och stärka utveckling, kulturell infrastruktur och länsinvånarnas möjligheter till delaktighet. Uppsala län ska vara en stark kulturregion med internationell lyskraft.



Bild: "Woodland" av In Every Tree. Konstnärlig gestaltning vid Ingång 100, Akademiska sjukhuset i Uppsala.

Kulturlivets resiliens

Erfarenheterna av covid-19-pandemin gav insikter om kulturlivets sårbara strukturer. Kulturorganisationer kan snabbt brytas ner vid förändrade förutsättningar i omvärlden. En lika viktig lärdom är emellertid kulturlivets kreativa förmåga till anpassning och omställning för att fortsätta skapa och erbjuda konst och kultur i nya former. Återhämtning efter kriser behöver självklart alltid understödjas och kan komma att kräva insatser på både kort och lång sikt.

De delar av kulturlivet som inte är formellt organiserat är i kriser mest utsatt. Kulturinstitutionerna utgör en mer trögörlig och robust kulturell infrastruktur som har bättre motståndskraft i kris. Att institutionerna upprätthölls under pandemin gynnade en snabb återstart då kompetenser, arbetstillfällen och samarbeten fanns kvar genom bevarade bidragsnivåer.

Däremot slog pandemin hårt mot det fria kulturlivet. Organisationer och verksamheter drabbades av förändrade förutsättningar gällande ekonomi och möjlighet att verka. De professionella kulturskaparnas villkor blev akut och krävde omfattande kulturstöd. Det är angeläget att verka för långsiktighet och hållbarhet även inom kultursektorn, vid händelser i omvärlden som drabbar hela samhället.

Varför en kulturplan?

Landets regioner tar fram regionala kulturplaner för att ta del av årliga statsbidrag till regional kulturverksamhet inom kultursamverkansmodellen. Staten, regionerna och kommunerna samfinansierar och samverkar i hög grad gällande landets kulturella infrastruktur, det vill säga det nätverk av kulturinstitutioner och kulturverksamheter som finns i länen. Ett viktigt mål inom kulturpolitiken är att kultur av hög kvalitet ska finnas tillgängligt i hela landet.

Statens fördelningsmodell för statsbidragen till regionerna kallas kultursamverkansmodellen. Bidragsmodellen syftar till att besluten om statsbidragen till regional kulturverksamhet decentraliseras till regionerna.

Region Uppsalas uppgift är att i samverkan och samråd med kommunerna, institutionerna, det fria kulturlivet och civilsamhället, möjliggöra att kultur blir tillgängligt i hela Uppsala län. Kulturplanen pekar ut övergripande prioriteringar för att uppnå detta. I årlig ansökan till Kulturrådet konkretiseras arbetet för att genomföra kulturplanens prioriteringar.

Tilldelade bidrag inom kultursamverkansmodellen fördelas vidare av regionerna till verksamheter inom de konst- och kulturområden som anges i en förordning. På så sätt skapas en samfinansiering av länens kulturverksamhet där stat, region, och kommun delar på ansvar och skjuter till resurser.

Tillsammans eftersträvas att uppfylla de nationella kulturpolitiska målen.

De nationella kulturpolitiska målen lyder:

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund [*självständighetsmålet*].

Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet [*delaktighetsmålet*].

Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling [*samhällsmålet*].

För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- Främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- Främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- Främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- Främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- Särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur

Statens kulturråd är den myndighet som samordnar statens arbete med kultursamverkansmodellen och Region Uppsala samordnar arbetet i Uppsala län.

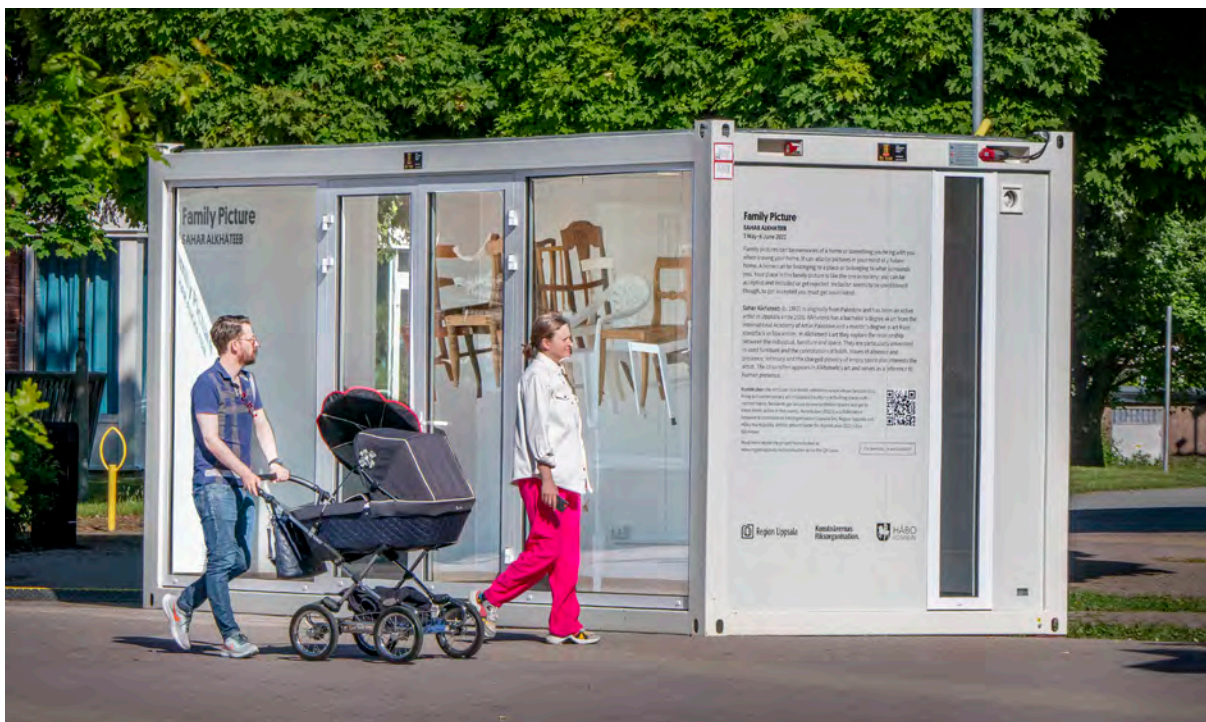


Bild: Utställningen "Family Picture" av Sahar Alkhateeb för det mobila utställningsrummet Konstkubens besök i Bålsta centrum.

För vem är en kulturplan?

En regional kulturplan är relevant för många. Läsarna är inte nödvändigtvis desamma som de målgrupper som gynnas av satsningar och prioriteringar i en kulturplan. Kulturplanen är främst ett beslutsunderlag på olika samhällsnivåer. Många berörs av genomförandet av beskrivna satsningar i kulturplanen.

Länsinvånarna

Alla insatser är avsedda att främja länets kulturliv så att invånare i olika åldrar ska ha möjlighet att ta del av kulturupplevelser, länets kulturhistoria samt att själva skapa eller utöva ett konstnärligt yrke professionellt. Viktiga är även länets besökare som vill kunna ta del av ett rikt och intressant kulturliv.

Det professionella kulturlivet

Det är de kulturinstitutioner och kulturverksamheter som arbetar inom olika konst- och kulturområden, liksom de som erhåller kulturstöd för sin regionala kulturverksamhet. Det är institutioner som arbetar professionellt och långsiktigt med hög kvalitet. Organisationen KLYS (Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd) har en framträdande roll som representant för de professionella konstnärerna och kulturskaparna.

Länets kulturliv i stort

Kulturföreningar, intresseorganisationer, kulturarrangörer, folkbildningen med estetiska utbildningar, företagare inom kulturella och kreativa näringar och fler.

Samverkanspartner i Uppsala län

De åtta kommunerna Enköping, Heby, Håbo, Knivsta, Tierp, Uppsala, Älvkarleby och Östhammar. Samverkan sker både på tjänstemannanivå och mellan länets politiker.

Region Uppsala

Kulturplanens prioriteringar finansieras utifrån de budgetförutsättningar som råder och anges årligen i Regionplan och budget. Denna revideras varje år inför en treårsperiod. Länets bästa beaktas utifrån en helhet för samtliga av Region Uppsalas ansvarsområden där kulturområdet är en del.

Regionala och interregionala samarbetspartner

Övriga regioner i Mellansverige är betydelsefulla för att utbyta erfarenheter, skapa samarbetsytor och interregionala samarbeten. Likaså andra myndigheter, länsstyrelse, näringsliv, universitet, folkbildning och konstnärliga utbildningar av olika slag.

Samrådsparter inom civilsamhället

Föreningar och de många folkrörelser som bidrar till kulturlivet, och som ofta bygger på ideellt engagemang. Föreningar och folkbildning är särskilt viktig för kulturlivet utanför städerna, där det skapas mötesplatser, kulturhändelser och där ett levande kulturarv vårdas och förmedlas. Civilsamhället ger goda förutsättningar för invånares eget skapande och är även viktiga arrangörer som möjliggör en bredd i kulturlivet.

Statens kulturråd

Kulturrådets styrelse beslutar och fördelar de årliga statliga verksamhetsbidragen till regional kulturverksamhet till samtliga regioner i landet. Kulturplanen är Kulturrådets beslutsunderlag inför bidragsfördelning och är grund för beredning och handläggning.

Samverkansrådet

Rådet består av de statliga fackmyndigheter som deltar i beredningsprocessen inför Kulturrådets bidragsbeslut. Dessa bedömer med sakkunskap varje särskilt kulturområde och handlägger och bedömer regionernas kulturplaner. Samverkansrådets myndigheter är Kulturrådet (ordförande), Konstnärsnämnden, Konstrådet, Kungliga biblioteket, Länsstyrelserna (genom Länsstyrelsen i Hallands län), Nämnden för hemslöjdsfrågor, Riksteatern, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet och Svenska Filminstitutet.

Övriga intressenter

Många följer och analyserar regionernas arbete med kulturfrågor och kultursamverkansmodellens utveckling. Organisationen Sveriges Kommuner och Regioner bistår exempelvis med ett nätverk för regionala kulturchef, och för dialog med statliga myndigheter och regeringsdepartementen i olika kulturpolitiska sakfrågor.

Kultursamverkansmodellen i Uppsala län

I Uppsala län ingår olika verksamheter, parter och institutioner inom kultursamverkansmodellen som tillsammans skapar förutsättningar för kultur i hela länet – hela livet. De olika sätten att arbeta inom kultursamverkansmodellen kan beskrivas som skapande, förmedlande och främjande.

Inom kultursamverkansmodellen i Uppsala län utgör idag Uppsala stadsteater och Musik i Uppland de institutioner som arbetar skapande, vars uppdrag är produktion av scenkonst och musik. De är också samverkansparter för skapande av film, litteratur, dans och bildkonst.

Inom förmedlande kulturverksamheter återfinns idag arkiven, i samverkansmodellen representerade av Företagens historia Uppsala län och



Bild: Katterna Bill och Bull i Uppsala stadsteaters uppsättning av "Pelle Svanslös", en sommarteater i Gottsunda i regi av Dennis Sandin.

Folkrörelsearkivet för Uppsala län. Museiverksamhet är också förmedlande och i länet uppbär idag verksamheterna Upplandsmuseet med Gamla Uppsala museum bidrag via kultursamverkansmodellen, för att förmedla kunskap om kulturarvet.

Inom den främjande verksamheten inom kultursamverkansmodellen är flertalet representerade av Region Uppsalas egna verksamheter, såsom främjandet inom regional biblioteksverksamhet och inom konstområdena dans, teater, litteratur, bild och form samt film. Verksamhetsutvecklare inom konstområdena bidrar till utveckling, ger kulturstöd, och stärker på olika sätt det fria professionella kulturlivets förutsättningar.

Utöver nämnda verksamheter som ingår i kultursamverkansmodellen finns flertalet kreativa verksamheter inom olika kulturområden i Uppsala län, såväl interna verksamheter inom Region Uppsala som drivna av andra kulturaktörer i länet. Här är Region Uppsalas roll att skapa nätverk, stödja, samverka och omvärldsbevaka.

Demokratiska förutsättningar

Möjligheten att ta del av konst och kultur, att fritt kunna skapa och yttra sig, är en del av det demokratiska samhällets grundpelare. Yttrandefriheten regleras i Tryckfrihetsförordningen och Yttrandefrihetsgrundlagen. Grundlagarna ger rättighet att inom vissa ramar uttrycka sig fritt samt ger rättighet till fri åsiktsbildning.

Yttrandefriheten ska säkra ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande. Grundlagarna ger också censurförbud, som är ett förbud mot en förhandsgranskning av ett konstnärligt innehåll. Begreppet armlängds avstånd utgår ifrån denna princip.

Vidare finns Bibliotekslagen, som bland annat fastslår att biblioteken ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning, samt att

folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

Museilagen ger stöd för att ett museum ska ha ett bestämmande inflytande över verksamhetens innehåll, vilket ger kraft till professionella omdömen och kunskapsmässig saklighet.

Barnkonventionen lyfter fram barns rätt att behandlas med respekt, att få komma till tals, att få utvecklas samt att fritt få delta i kulturlivet.

I FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning är tillgänglighet, respekt för olikheter samt deltagande och inkludering i samhället allmänna principer. Enligt Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk är offentliga aktörer skyldiga att skydda minoriteternas språk och kultur, samt ge minoriteterna inflytande över frågor som berör dem.

Detta är viktiga demokratiska utgångspunkter för kulturplanens innehåll och prioriteringar.

Kulturens egenvärde och armlängds avstånd

Konst och kultur kan generera olika värden men ska i första hand verka som en dynamisk, utmanande och obunden kraft. För att kulturen ska kunna verka fritt är det viktigt att värna egenvärdet i olika konstnärliga uttryck.

För att upprätthålla kulturens egenvärde tillämpas principen om armlängds avstånd, genom att konstnärliga och kvalitativa bedömningar överläts till sakkunniga ämnesexperter och konstnärliga ledare eller personer med konstnärlig kompetens.

Armlängds avstånd har aldrig varit ett regelverk utan kännetecknar ett förfarande och en tillämpningsprincip inom kulturadministrationen när subventioner och bidrag ska fördelas till konstnärliga verksamheter.

I Myndigheten för kulturanalys rapport (2021) om statens, regionernas och kommunernas tillämpningar



Bild: Upplandsmuseets lokaler i Akademikvarnen, och Uppsala domkyrka.

av armlängds avstånd, dras slutsatsen att en viss politisk styrning i Sverige riskerar den konstnärliga friheten på statlig, regional och kommunal nivå. Region Uppsala står bakom principen om att respektera den konstnärliga integriteten såsom det beskrivs i Sveriges Kommuner och Regioners kulturpolitiska positionspapper (2015). Där sägs att kulturpolitiken ger ramar för hur de offentliga medlen får användas, men drar en gräns genom att inte involvera sig i konstnärliga eller innehållsmässiga beslut.

En region, åtta kommuner

Uppsala län består av åtta kommuner. Länet präglas av närhet, där invånare med lätthet kan ta sig till andra län, till större städer och till resten av världen.

Länet har stadsmiljöer i främst Uppsala och Enköping. Därutöver finns ett stort antal tätorter. De mindre kommunerna är vidsträckta till ytan med skogsområden och landsbygd men med en mindre befolkningsandel. Utspridda tätorter är typiskt för kommunerna Heby, Håbo, Tierp, Älvkarleby och Östhammar.

Naturreсурserna i Uppland har varit rika genom historien. Här fanns den bördiga jordbruksmarken och en tidig industrialisering som uppstod vid länets

bruksmiljöer för järnmalm och järnhantering. Tätorterna uppstod utifrån det gynnsamma läget med närhet till vattendrag, kust, hav, skog och malm.

Det är alltså kulturhistorien och industrin som sätter en prägel på identiteten på vissa platser i länet. Så är fallet med orter i norra Uppland med bruksmiljöerna. Särskilt ifall samhällena en gång varit organiserade kring en uppgift av något slag, som sjöfart, fiske, tillverkningsindustri, jordbruk eller järnhantering.

Uppsala har historiskt varit ett maktcentrum i det gamla Sverige. Där finns Gamla Uppsala, Uppsala slott, Uppsala domkyrka och Uppsala universitet, som både är symboler för stadens kulturarv och samtida betydelsefulla verksamheter. Idag är Uppsala landets fjärde största stad och kommunen har störst befolkning och mest resurser i länet. Uppsala kommun besitter kunskap, kompetens och institutioner som gynnar kulturområdet i hela länet.

Länets geografi med utspridda bostadsorter präglar förutsättningarna för att tillgängliggöra kultur i länet. Kulturutbudet varierar starkt mellan orterna. Samtliga kulturinstitutioner med statsbidrag inom kultursamverkansmodellen är belägna i Uppsala centrum, men flera nya kulturhus med scener och utställningsrum har tillkommit i länet på senare

år och ambitionerna på kulturområdet i länets kommuner är höga. Inom det fria kulturlivet finns arrangörer och kulturskapare som bidrar till att utveckla platser och skapa ett vitalt kulturliv.

Bibliotek finns i länets alla kommuner och utgör en betydelsefull kulturell infrastruktur. Ofta är biblioteket en mötesplats med flera olika funktioner. Kulturskolorna är viktiga för att barn ska kunna ta del av kulturaktiviteter och estetiska läroprocesser. Däremot är barns möjligheter att delta ojämlika och beroende av bland annat sociodemografiska förutsättningar.

Den sociala rörligheten är stor över Mälardalsområdet. Många invånare i länet arbetspendlar. Uppsala län har närhet till Stockholm, Gävle, Västerås och resten av Mälardalen med Strängnäs och Eskilstuna. Goda rese- och transportförbindelser möjliggör också en internationell rörlighet.

Uppsala län har många företag och entreprenörer inom olika branscher, allt från tillverkningsindustri till Life Science, och näringslivet blomstrar. Länet har relativt många företag inom kulturella och kreativa näringar, vilket utgör en stor potential inom flera olika branscher.

Här finns också framgångsrika forskningsmiljöer vid Uppsala universitet, Sveriges Lantbruksuniversitet Ultuna och vid universitetssjukhuset Akademiska sjukhuset. Universiteten har en viktig roll i innovationssystemet och är motorer för regional utveckling och tillväxt.



Bild: Karta över Uppsala län med länets åtta kommuner.

Uppsala län är idag i hög grad mångkulturellt med en mångfald av språk och religiösa tillhörigheter, och en tydlig befolkningstillväxt råder i hela länet.

Att länet är samhällsekonomiskt gynnat utesluter inte sociala utmaningar. Det finns en geografisk och socioekonomisk segregation med ojämlika livsvillkor. Olika delar av länet har skillnader i utbildningsnivå, medelålder, hälsa och livskvalitet.

Uppsala län ligger nära Stockholm, dit många söker sig för tillgången till ett större kulturutbud och sammanhang. Stockholm lockar för såväl publik som professionella utövare. Det är angeläget att stödja dem som väljer att verka med Uppsala län som utgångspunkt, och samtidigt samverka interregionalt utifrån naturliga rörelsemönster över länsgränserna.

Uppsala läns befolkning halvåret 2022

Enköping	47 774
Heby	14 330
Håbo	22 630
Knivsta	19 951
Tierp	21 422
Uppsala	238 788
Älvkarleby	9 651
Östhammar	22 360
Totalt Uppsala län	396 906

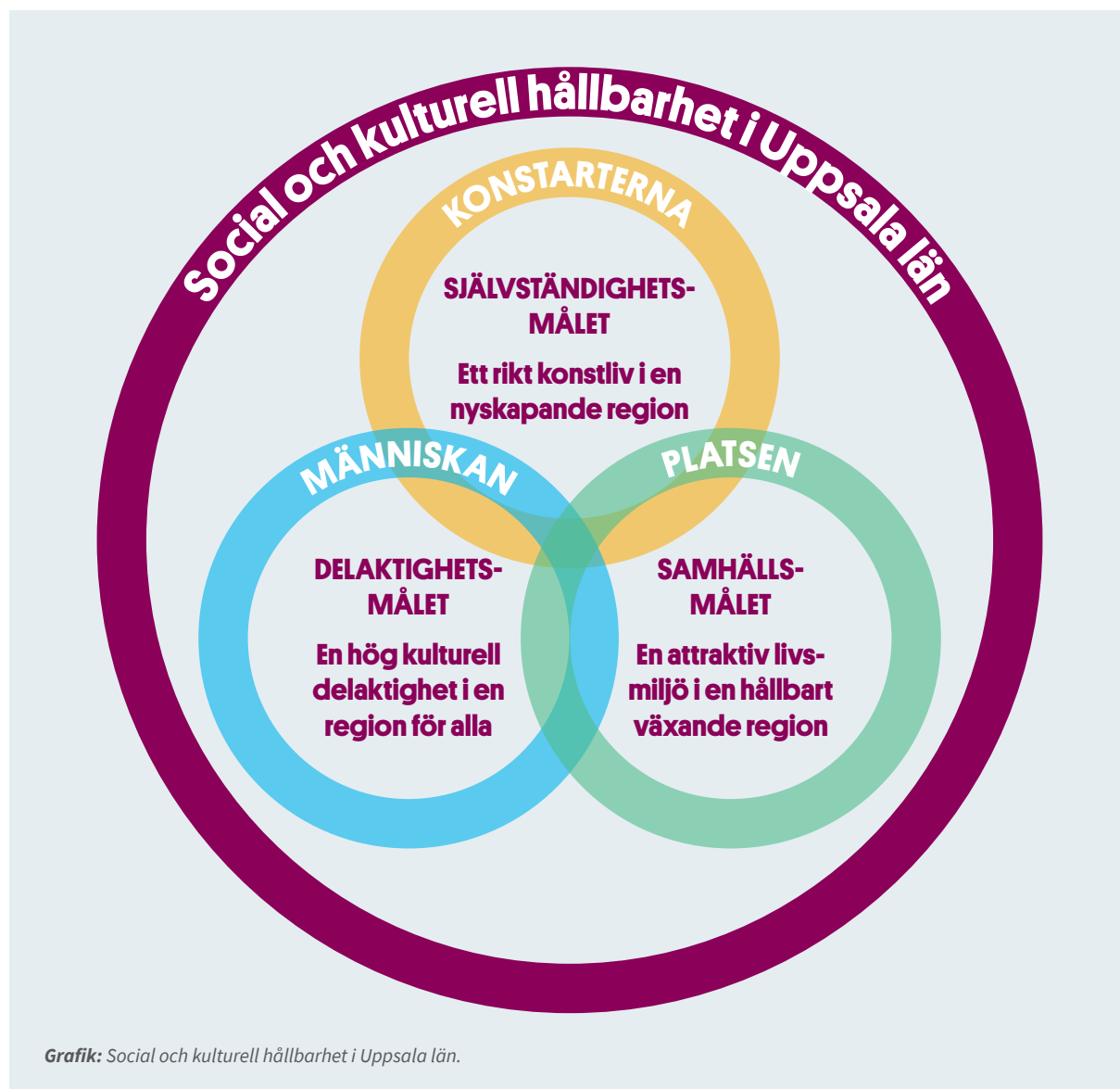
Tabell: Uppsala läns befolkning halvåret 2022

Källa: Statistiska centralbyrån (www.scb.se)

Region Uppsala vill

Ambitionen i den regionala kulturplanen är att Uppsala läns konst- och kulturliv ska stödjas och utvecklas på bästa sätt under åren 2023–2026. Kulturplanen pekar ut en övergripande inriktning för offentliga satsningar och prioriteringar de kommande åren. Region Uppsala samverkar med länets åtta kommuner, med det professionella kulturlivet och med det civila samhället för att välja de insatser som bäst kan stödja en kulturell infrastruktur och länsinvånarnas möjligheter till delaktighet. Uppsala län ska vara en stark kulturregion med internationell lyskraft.

Region Uppsalas prioriteringar delas in i tre olika perspektiv med fokus på konstarterna, människan och platsen, vilket tillsammans bidrar till social och kulturell hållbarhet i Uppsala län. Prioriteringarna under perioden 2023–2026 är dessa:



Ett rikt konstliv i en nyskapande region (självständighetsmålet)

Region Uppsala vill

- Stimulera till ökad konstnärlig bredd och mångfald i länets kulturliv.
- Främja internationalisering och gränsöverskridande möten.
- Ge kulturstöd med syfte att bidra till en hög konstnärlig och professionell kvalitet.
- Vidareutveckla stödjande insatser såsom mentorskap och residensverksamhet inom olika konstområden.
- Verka för öppenhet för ny teknik, digitaliseringens möjligheter, nya konstformer och konststartsövergripande arbetssätt.
- Öka kompetensen om kulturella och kreativa näringar, genom ökad samverkan med näringslivsaktörer, kommuner, institutioner, organisationer och universiteten.

En hög kulturell delaktighet i en region för alla (delaktighetsmålet)

Region Uppsala vill

- Skapa förutsättningar för att alla ska känna sig delaktiga i kulturlivet.
- Ge länets invånare ökad tillgänglighet till att uppleva konst och kultur.
- Att länets invånare ska ha möjlighet till bildning och att utveckla sina skapande och kreativa förmågor.
- I bred samverkan arbeta för ökad digital delaktighet och stärka kunskapen om medie- och informationskunnighet.
- Värna barns och ungas rätt till ett eget språk och uttryck.
- Utveckla regionala strukturer som främjar kultur för, av och med barn och unga.
- Främja kunskap om prioriterade grupper, såsom personer med funktionsnedsättningar, nationella minoriteter och unga.
- Verka för kultur i ett hälsofrämjande perspektiv.

En attraktiv livsmiljö i en hållbart växande region (samhällsmålet)

Region Uppsala vill

- Bidra till att konst och kultur blir tillgängligt i hela länet.
- Öka intresset för arrangörskap.
- Undersöka möjligheten att etablera en nod för samtida cirkus i länet.
- Verka för att bredda kompetensen inom gestaltad livsmiljö.
- Bidra till att integrera konst och kultur i det offentliga rummet.
- Öka intresset och förståelsen för konst och kultur som utvecklingsfaktorer och som del i ett hållbart samhällsbygge.
- Bidra till att utveckla besöksnäringen genom att främja kulturarv och kulturella besöksmål.
- Utveckla innovativa satsningar på kulturarvet i en samtida kontext.



Bild: Deltagare vid Region Uppsala folkhögskolas verksamhet vid filial Wik.

Verksamhetsområden

För att genomföra prioriteringarna är nedan beskrivna verksamheter och utvecklingsfrågor en förutsättning. De verksamheter som beskrivs är främst de som ingår i kultursamverkansmodellen. Vidare beskrivs även områden och övergripande perspektiv som är viktiga för samverkan kring utvecklingen av Uppsala läns kulturliv. Här synliggörs också konkreta insatser som Region Uppsala och regionala kulturinstitutioner ska göra under planperioden.

Allas rätt till kultur

Region Uppsala och offentliga kulturaktörer arbetar för att kulturlivet i Uppsala län ska vara öppet, inkluderande och välkomna alla – oavsett vem deltagaren

är och vilka förmågor eller vilken bakgrund deltagaren har. För att främja allas rätt till kultur ska Region Uppsala sprida kunskap, samverka med olika aktörer, samt initiera och stödja projekt och verksamhet. En mångfald av erfarenheter ska kunna rymmas och uttryckas i länets kulturliv.

Region Uppsala har under flera år arbetat med olika aspekter av diskrimineringslagstiftningen. Dagens lagstiftning lyfter fram sju grunder för diskriminering, på vilka det är förbjudet att missgynna eller kränka någon: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Arbetet för lika rättigheter och möjligheter är ständigt pågående, och ska genomsyra alla kulturverksamheter.

I Sverige finns fem erkända nationella minoriteter: judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. De historiska minoritetsspråken är jiddisch, romani chib, samiska, finska och meänkieli. Gemensamt för minoritetsgrupperna är att de befolkat Sverige under lång tid (samer är även ett urfolk) och att de har en egen religiös, kulturell eller språklig tillhörighet. Myndigheter och offentliga verksamheter har ett särskilt ansvar för att främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur, sitt kulturarv och sitt språk. Det gäller inte minst barns möjlighet att utveckla en kulturell identitet och att använda sitt minoritetsspråk. Region Uppsala samt majoriteten av kommunerna i Uppsala län ingår dessutom i förvaltningsområdet för finska, vilket innebär ett utökat ansvar att erbjuda service på finska och främja finsk kultur.

Att arbeta för kulturlivets tillgänglighet är av stor vikt, för att göra det möjligt för personer med och utan funktionsnedsättning att kunna ta del av och utöva kultur på lika villkor. Det gynnar såväl individer som kulturlivet i stort. Region Uppsala följer nationella riktlinjer från Statens kulturråd angående tillgänglighet till kulturlivet utifrån funktionshinderspolitiken.

Arbetet med att lyfta fram och främja den etniska och kulturella mångfalden i Uppsala län förutsätter en öppen och lyhörd dialog med länsinvånarna och samråd med civilsamhället, inte minst de nationella minoriteternas organisationer. Likaså kräver arbetet för ett kulturliv tillgängligt för alla, oavsett funktionsnedsättning, en god dialog med funktionsrättsrörelsens organisationer.

För att främja allas rätt till kultur ska Region Uppsala sprida kunskap, samverka med olika aktörer, samt initiera och stödja projekt och verksamhet.

Arkiv

De enskilda länsarkiven i Uppsala län, Företagens historia Uppsala län och Folkrörelsearkivet för Uppsala län, är viktiga för att spegla "den andra historien". De har tagit på sig en uppgift i att samla och bevara den del av länets kulturhistoria som inte återfinns i de offentliga myndigheternas arkivbildningar.

Företagens historia Uppsala län

Företagens historia Uppsala län är en ideell förening vars verksamhetsidé är att ta hand om, ordna och förvalta den historia som företagen i länet avsatt i form av arkivalier, fotografier och filmer. Uppdraget innefattar också att levandegöra, tillgängliggöra och använda det arkiverade materialet. Föreningens långtgående samarbete med Centrum för näringslivshistoria säkerställer att arkivkompetens på hög professionell nivå finns tillgängligt för Uppsalas näringsliv. Företagens historia Uppsala län vill utveckla sin verksamhet som mötesplats för frågor rörande företagshistoria, bildning, källkritik och integration. Särskilt fokus läggs på utveckling av de digitala besöken samt ökad information om verksamheten i länets skolor.

Företagens historia Uppsala län vill utveckla sin verksamhet som mötesplats för frågor rörande företagshistoria, bildning, källkritik och integration.

Folkrörelsearkivet för Uppsala län

Folkrörelsearkivet är en ideell medlemsförening som omhändertar dokumentation som länets föreningar själva har skapat i sina verksamheter. Arkivbeståndet speglar 150 år av folkrörelser och föreningsliv. Folk-rörelsearkivet ämnar utveckla och förbättra tillgängligheten och användandet av medlemmarnas egna arkivhandlingar, särskilt genom förbättrad digital tillgänglighet och utåtriktad verksamhet i hela länet. Vidare finns behov av att utveckla arkivet som en forskningsinfrastruktur för akademisk, lokalhistorisk och personhistorisk forskning, samt den egna forskningsverksamheten och arkivpedagogiken riktad till barn och ungdomar.

Folkrörelsearkivet för Uppsala län ska fördjupa det interregionala samarbetet med Arkiv Sörmland och Västernorrlands föreningsarkiv, för att få till stånd en gemensam resurseffektiv e-arkivlösning.

Arrangörer

Jämte kulturverksamheter med offentlig huvudman finns det som brukar kallas för det fria kulturlivet. Dit hör de fria professionella kulturskaparna, men

också arrangerar av olika slag och inom olika konstområden. Arrangörer kan vara ideella föreningar, privata aktörer, trossamfund eller andra organisationer, och utgör en viktig del i kulturens infrastruktur. De möjliggör tillgången till kulturupplevelser i hela länet och skapar arbetstillfällen för kulturskapare.

Arrangörsföreningar är ofta ideella föreningar och drivs av engagemang, intresse för konstformen, platsen och det gemensamma sammanhanget. Arrangörskap är därför också bärare av demokratiska processer genom inflytande och delaktighet. Arrangörerna behöver goda förutsättningar i form av ekonomi, tillgång till lokaler, administrativt stöd samt förståelse från professionella producenter i det gemensamma samarbetet. Förutsättningarna för arrangörskap varierar också mellan konstområdena, och digitaliseringen ger nya möjligheter. Såväl Region Uppsala som länets kommuner stödjer arrangörer på olika sätt, bland annat genom bidragsgivning, nätverk och kompetenshöjande insatser.

Då de som engagerar sig ideellt ofta är äldre, är det också viktigt att utveckla förutsättningarna för återväxten inom arrangörskap, genom olika fortbildningsinsatser och stöd.

Region Uppsala ska utveckla verksamhet för att stödja återväxten inom arrangörskap och främja yngre arrangörer i länets kommuner.

Barn och ungas rätt till kultur

Det finns en stark politisk vilja att stödja barns och ungas kulturutövande och deltagande i kulturlivet. FN:s konvention om barnets rättigheter samt de nationella kulturpolitiska och ungdomspolitiska målen ligger som grund för Region Uppsalas arbete för främjande av kultur för, av och med barn och unga. Barnkonventionen beskriver barnets rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet och slår fast att konventionsstaterna ska respektera och främja barnets rätt att till fullo delta i kulturlivet. Det innebär att barn och unga ska ha likvärdig tillgång till kultur, möjlighet till eget skapande och kunna tillägna sig olika estetiska språk, oavsett uppväxtvillkor, funktionsförmåga och andra individuella förutsättningar.

Barn- och ungdomskulturområdet har en stor spännvidd och länets geografiska och demografiska utmaningar påverkar också tillgängligheten till kultur. Yngre barns behov och utövande skiljer sig från behoven och önskemålen på kulturlivet hos ungdomar och unga vuxna. Därmed skiljer sig de strategiska insatser som görs på kommunal och regional nivå för barn och unga i olika åldrar.

Inom Region Uppsalas främjande verksamheter samt de regionala kulturinstitutionerna sker ett väl utvecklat arbete för att möjliggöra kultur av och för barn och unga genom arrangemang, utställningsverksamhet och kursverksamhet och når åldersgrupper mellan 0 och 25 år.

Länets folkhögskolor erbjuder kursverksamhet inom olika estetiska områden och kompletterar också den kommunala lovverksamheten. Det finns inom länet möjlighet att ytterligare utveckla samarbetet mellan kommunerna med att erbjuda kultursommarjobb för unga. Tidigare insatser har fallit väl ut och kultursommarjobb är en bra möjlighet för unga att få prova på och komma i kontakt med konstnärlig verksamhet.

Samverka och samordna

För att kunna möjliggöra kultur av, med och för barn och unga behöver samverkan och samordningen förstärkas i samtliga kommuner, med hjälp av regionalt stöd. En stödjande samordning skulle möjliggöra arbetet mellan beställare, utförare och deltagare på ett mer strukturerat vis. Region Uppsala ska tillsätta resurser för att främja och stötta arbetet med kultur för barn och unga i länets olika kommuner.

Länets kommuner tillhandahåller kulturskolor för barn och unga. Kulturskolorna har vissa utmaningar i att klara exempelvis bemanningen och det förs diskussioner ifall regionala insatser kan göras som stödjer de kommunala kulturskolorna. Vissa utvecklingsinsatser görs redan i samverkan med kommunerna, för att pröva hur en regional samordning kan ske inom filmområdet, något som kan prövas även inom andra konstområden.

Den digitala kulturen tar allt större plats bland barns och ungas kulturvanor. Både när det gäller

att ta del av kultur och i det egna skapandet. Det är viktigt att barn redan från tidig ålder får verktyg att öva sitt kritiska förhållningssätt till den information som publiceras på digitala plattformar. Genom att arbeta medvetet med att stärka barns och ungas medie- och informationskunnighet främjas likvärdiga möjligheter för barn och unga att delta i den digitala kulturen och att själva skapa.

Region Uppsala ska tillsätta resurser för att främja och stötta arbetet med kultur för barn och unga i länets olika kommuner.



Bild: Slöjdande barn under skördedagen vid Disagården, en del av Upplandsmuseet.



Bild: Visning av Ida Lindgrens verk i utställningen Konst vid havet i Östhammar, curerad av Kajsa Haglund och Klas Hällerstrand.

Bild och form

Region Uppsala stöttar de institutioner, organisationer och konstnärer som är verksamma inom bild och formområdet genom nätverk, fortbildning, kunskaps- höjande insatser och förmedling av uppdrag.

Uppsala län är rikt på aktiva professionella konstnärer men det saknas utställningsplatser i länet. Region Uppsala vill utveckla förutsättningar för fler utställningsmöjligheter genom interregionala samarbeten och utbyten samt samarbeten med länets kommuner och konstnärsorganisationer. Det tidigare regionala utvecklingsprojektet Breddad plats för konst, som utvecklade nya metoder, är numera permanentat och ingår i ordinarie verksamhet. Verksamhet för att sprida samtidskonst i länet ska vidareutvecklas för att engagera fler. Wikområdet, en mötesplats för natur och kultur i Region Uppsalas regi, ska också utvecklas som plats för samtidskonst. Detta för att nå ett breddat deltagande både bland medverkande och publik.

Genom att sluta sig samman och bilda ateljéföreningar, konsthantverksbutiker och konstnärsdrivna gallerier skapar de fria professionella konstnärerna möjligheter att vara yrkesverksamma i länet. Via dem kan konstnärerna bedriva gemensamma projekt, utveckla kulturlivet på egna villkor och söka statliga, regionala och kommunala bidrag för sina verksamheter, till exempel ateljéstöd och utställningsersättningar.

Region Uppsala bedriver också ett utvecklingsarbete tillsammans med konstnärsorganisationer för att stötta nya utövare, stärka infrastrukturen och skapa förutsättningar för ungas skapande och delaktighet i kulturlivet. Detta arbete genomförs exempelvis genom mentorskapsprogram, residens, konferenser, utställningsverksamhet i länet och verksamheter riktade till barns och ungas egna skapande.

En tidigare kartläggning i länet visar att MU-avtalet sällan efterföljdes fullt ut av länets utställningsarrangörer och att en stor del av de svarande konstnärerna inte hade kännedom om vad MU-avtalet



innebär. MU-avtalet reglerar miniminivå för medverkande och utställningsersättning. Avtalet är bindande för statliga institutioner men principerna ska vara vägledande för alla utställningsarrangörer som får offentligt stöd, och det är angeläget att öka kännedom om och verka för en utökad tillämpning av avtalet i länet.

Den konstnärliga utbildningsmöjligheten har stärkts i länet genom Region Uppsala folkhögskolas kursverksamhet inom bild och form. Verksamheten ska även ses som ett led i att stärka förutsättningarna att verka som konstnär i länet.

Verksamhet för att sprida samtidskonst i länet ska vidareutvecklas för att engagera fler.

Wikområdet, en mötesplats för natur och kultur i Region Uppsalas regi, ska utvecklas som plats för samtidskonst.

Film och digitalt berättande

Film och digitalt berättande är ett område i förändring där dagens filmskapare rör sig över flera olika arenor, film såväl som digital spelkultur och videokonst. Den snabba tekniska utvecklingen och den digitala tekniken har gjort det billigare och mer tillgängligt för fler människor att vara verksamma inom området och kunna uttrycka sig konstnärligt genom film och digitalt berättande. Det skapar en grund för att fler erfarenheter, röster och berättelser visas och gynnar en bredd och mångfald av utövare. Konstområdet erbjuder också en internationell scen, bland annat genom den allt mer växande digitala spelkulturen och dess unika berättarstil.

I sitt arbete utgår Region Uppsala från de nationella filmpolitiska målen och arbetar strategiskt med att samordna och främja kommunernas, civilsamhällets och kulturutövarnas arbete för ökad kompetens och kvalitet. Vägledande är även Svenska Filminstitutets tre grundläggande områden, filmpedagogik,

talangutveckling och visning. Vid Region Uppsala folkhögskola bedrivs kursverksamhet för att ge verktyg att förmedla en berättelse genom manus, film och produktion.

För att främja det filmpedagogiska arbetet pågår ett strategiskt arbete med att kartlägga länets alla kulturskolors resurser, behov och kompetenser samt engagera regionens filmare som eventuella pedagoger i en ambulerande verksamhet. Detta för att hitta ett långsiktigt och stabilt upplägg som kan fortsätta ge pedagogisk verksamhet gentemot barn och unga inom film och rörlig bild. Fokus för arbetet är socioekonomiskt utsatta områden, barn på landsbygden och barn med funktionsnedsättning. Genom att öka barns och ungas filmkunnighet främjas den demokratiska rätten att uttrycka sig, vilket i förlängningen kan motverka utanförskap.

Talangutvecklingsarbetet för unga filmare är väl utvecklat inom Region Uppsala. Främjande insatser görs bland annat genom ekonomiskt och praktiskt stöd samt mentorskapsprogram. För de mer etablerade filmarna erbjuds också flertalet fortbildnings- och kunskaphöjande insatser samt produktionsstöd och teknikutlån.

Region Uppsala ska vidareutveckla möjligheterna till utbyte inom ramen för ett internationellt filmresidens. Detta görs i samverkan med filmutbildningarna vid länets två folkhögskolor, men även genom det sedan länge etablerade samarbetet med Uppsala Kortfilmfestival. Länets festivalverksamhet och biograferna ska utvecklas som regionala mötesplatser för att främja publikarbetet och kreatörers verksamhet i länet.

Under planperioden fortsätter satsningen Talent to Watch med stöd från Svenska Filminstitutet för att hitta nya röster och höja deras kompetens inom kortfilmsproduktionen.

Region Uppsala ska vidareutveckla möjligheterna till utbyte inom ramen för ett internationellt filmresidens.

Länets festivalverksamhet och biograferna ska utvecklas som regionala mötesplatser för att främja publikarbetet och kreatörers verksamhet i länet.



Bild: Workshop i filmteknik i regi av Region Uppsala.



Bild: Lärare och deltagare vid Region Uppsala folkhögskola.

Folkbildning

Folkbildning är utbildning och bildning och en del av det livslånga lärandet. Folkbildning är fri och frivillig i bemärkelsen att människor själva väljer om och när de vill delta, och viktiga kärnvärden är demokrati, delaktighet, inkludering och egenmakt.

Folkbildningsverksamheten i länet bedrivs av studieförbunden, Region Uppsala folkhögskola och Biskops Arnö Nordens Folkhögskola, samt filialer från folkhögskolor med säte i andra regioner. Region Uppsala folkhögskola erbjuder allmänna och särskilda kurser utifrån profilområdena kultur, språk, natur och hälsa, och har verksamhet förutom på Wikområdet och i Uppsala även i andra delar av länet. Biskops Arnö Nordens folkhögskola ger såväl nationellt välrenommerade kurser inom skrivande och film samt yrkeshögskoleutbildning inom fotografi, som ett brett utbud av allmänna kurser och andra långa och korta kurser.

Folkbildningen är en viktig resurs för att minska utbildningsklyftorna i samhället, öka den sociala sammanhållningen, och tillgodose kompetensförsörjning. Vidare är den en betydelsefull del av kulturlivet i länet och samspelar med såväl det professionella kulturlivet som amatörkulturen.

Folkbildningen verkar inom flera olika konst- och kulturområden. Den präglas av flexibilitet liksom av

deltagarnas behov och önskemål. Folkbildningens organisationer fungerar både som kulturproducenter och arrangörer och svarar för ett stort utbud av kulturprogram och evenemang som ofta är tillgängliga för en bred allmänhet.

Studieförbundens och folkhögskolornas samlingslokaler, ateljéer, verkstäder och teknik bidrar till den kulturella infrastrukturen i länet för folkbildningens deltagare. Studieförbundens verksamhet finns i hela länet och är av stor betydelse för amatörkulturen och människors möjlighet att delta i kulturlivet genom ett eget utövande.

Uppsala Läns Bildningsförbund, ULB, är folkbildningens gemensamma mötesplats i länet och samlar folkbildningsorganisationerna för samverkan, erfarenhetsutbyte och utvecklingsarbete.

Region Uppsala verkar för att statens fyra syften med folkbildningen tillgodoses, genom utveckling av folkhögskola och folkbildning. De fyra syftena är att stärka demokratin, påverka den egna livssituationen, utjämna utbildningsklyftor, samt öka delaktigheten i kulturlivet.

Region Uppsala verkar för att statens fyra syften med folkbildningen tillgodoses, genom utveckling av folkhögskola och folkbildning.

Gestaltad livsmiljö

Gestaltad livsmiljö är det politikområde som på ett tydligt sätt tar utgångspunkt i människan, hennes behov och livskvalitet vid formandet och förvaltandet av våra livsmiljöer. Området utgår också från allas rätt till miljöer som är inkluderande, väl gestaltade och långsiktigt hållbara. Gestaltad livsmiljö förser alla som arbetar inom stadsbyggnad, arkitektur, design, konst, kulturarv och kulturmiljö med stöd och argument för betydelsen av omsorgsfull gestaltning i planering, byggande och förvaltning.

Uppsala län är inne i en expansiv fas och samtliga länets kommuner har under en period ökat i befolkningens mängd. Region Uppsala kan vara en samlad resurs och verka för att bredda länets kompetenser inom gestaltad livsmiljö i de kommande stadsutvecklingsprojekt som genomförs såväl inom infrastruktur som bebyggelse.

Konstnärlig gestaltning

För gestaltandet av vårdmiljö med offentlig konst följer Region Uppsala enprocentsregeln, och stödjer

kommunerna i frågor om gestaltandet av våra gemensamma rum för en hållbar, attraktiv och inkluderande stadsutveckling.

Genom arbetet med den offentliga konsten främjas arbetstillfällen för konstnärer samt gestaltas våra gemensamma miljöer. Region Uppsala strävar efter att länets invånare genom den offentliga konsten ska få ta del av samtida konstnärliga uttryck och idéer. Region Uppsala ska fortsätta stödja länets kommuner i frågor om offentlig konst och enprocentsregeln, som ett led i att implementera politikområdet gestaltad livsmiljö. Rekommendationen om en procent till konstnärlig gestaltning bygger på en ekonomisk princip eller modell att motsvarande en procent av investerings- eller byggnadskostnaden avsätts till konstnärlig gestaltning. På så vis utvecklas våra gemensamma miljöer med samtida konstuttryck som en del av en väl gestaltad livsmiljö.

Region Uppsala ska fortsätta stödja länets kommuner i frågor om offentlig konst, som ett led i att implementera politikområdet gestaltad livsmiljö.

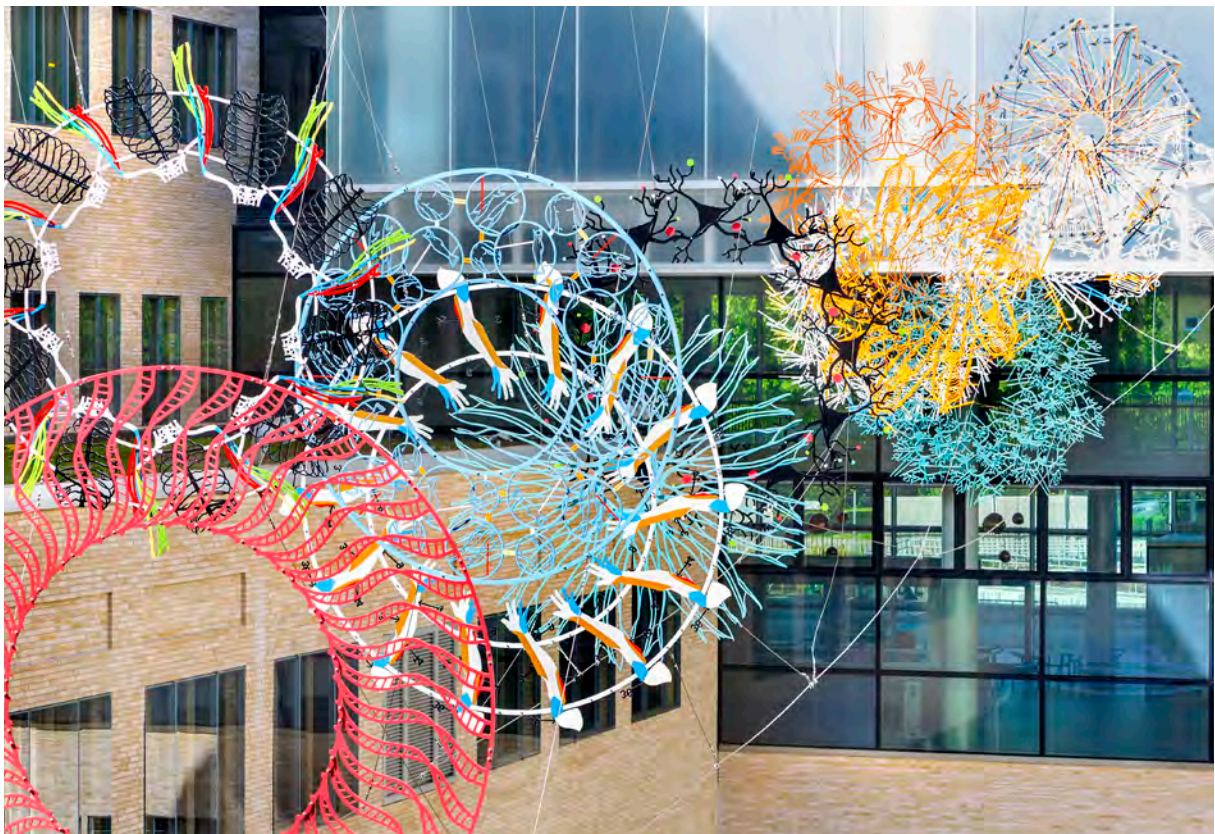


Bild: "Bodymap" av Sirous Namazi. Konstnärlig gestaltning vid Ingång 100, Akademiska sjukhuset i Uppsala.



Bild: Slöjd i kombination med utomhusaktivitet.

Hemslöjd

Allt fler människor ägnar sig åt hantverk och slöjdande. När mycket i samhället genomförs digitalt och abstrakt hålls handens kunskap alltså högt.

Vid Upplandsmuseet bedrivs hemslöjdsfrämjande verksamhet inom textil slöjd och hårdslöjd. Hemslöjdskonsulenter arbetar strategiskt som samordnande part och resurs för regionens kulturintresserade innevånare. Med prioritet på kulturarvs-, närings- och hållbarhetsperspektiv riktas verksamheten till barn och unga, professionella slöjdare och hantverkare samt civilsamhällets organisationer.

Hemslöjd, slöjd och hantverk är kulturuttryck som engagerar jämlikt oberoende av kön, demografi, ålder och socioekonomisk synvinkel. Länets invånare tar del av slöjden genom utbildningar, slöjd i och utanför skolan, utställningar, marknader och prova på-tillfällen. Slöjdverksamhet skapar mötesplatser mellan en mångfald av människor med olika bakgrund och förutsättningar. Att barn och unga får möta och utvecklas inom slöjd är betydelsefullt.

Samarbetet med civilsamhällets olika aktörer möjliggör det strategiska arbetet. Hemslöjdsverksamhet är ofta kopplat till ett aktivt föreningsliv inom hemslöjdsföreningar, hembygdsföreningar, kulturföreningar och grupper som träffas regelbundet.

Samverkan är viktigt i arbetet med att nå nya målgrupper och etablera nya mötesplatser. Samarbeten kan ske över konst- och kulturområden, i dialog med

nya parter på nya och oväntade platser inom länet. Även samarbeten över regiongränser är utvecklande och nödvändigt.

Samverkansprojekt inom slöjdnäringen samt slöjden kopplat till hållbarhet och cirkulär ekonomi ska initieras.

Kulturskaparnas villkor och förutsättningar

Det är mycket angeläget att stödja en kulturell infrastruktur som ger professionella kulturskapare och fria grupper möjlighet att fördjupa och utveckla sitt eget skapande och bidra till det regionala konst- och kulturlivets utveckling. Kulturskaparna är professionella i den mening att de ofta har lång konstnärlig utbildning och erfarenhet bakom sig och utövar sitt yrke på såväl som utanför institutionernas scener och visningsrum. Villkoren för de professionella kulturskaparna är varierande och många gånger ekonomiskt utmanande. Ofta engageras professionella kulturskapare genom tillfälliga projekt, samarbeten och kortare anställningar.

Region Uppsala arbetar stödjande och främjande för dem som verkar inom det fria kulturlivet. Region Uppsalas kulturstöd har förnyats och vitaliserats och ska fortsatt utvecklas. Kulturstödet omfattar bidrag och stipendier, kompetensstöd, utbildningar, nätverk, dialoger och erfarenhetsutbyten. Stöd ges såväl till konstnärlig utveckling som till arrangörskap. Satsningar som mentorskap och residens ska vidareutvecklas och anpassas för att stödja utifrån identifierade behov, och nya metoder prövas. Region Uppsala följer arvodesrekommendationer för konstnärliga uppdrag i enlighet med gällande avtal så som MU-avtalet och KLYS rekommendationer.

Digitaliseringens utveckling och tillgängliggörandet av konst och kultur har också påverkat förutsättningar kring upphovsrätt och ersättningar. Region Uppsala ska stödja insatser som höjer kompetensen inom upphovsrättsliga frågor.

Länets folkhögskolor och studieförbund ger sysselsättning för professionella kulturskapare som samtidigt ges möjlighet att bidra med kunskap, nätverk och kompetens.

Fler kulturskapare arbetar numer gränsöverskridande och med flera konstarter. Som ett led i att följa utvecklingen inom konstområdena och att främja förutsättningarna stödjer Region Uppsala arbetet med plattformar för konststartsövergripande möten exempelvis genom regionala utvecklingsprojekt.

Kulturskaparrådet

En del i samverkan med det fria och professionella kulturlivet är att föra en kontinuerlig dialog med länets kulturskapare. Region Uppsala har därför ett råd kallat Kulturskaparrådet, bestående av representanter för det professionella kulturlivet i länet. Representanterna ska vara en röst för olika konstarter i länet och samverka i arbetet med att förverkliga målsättningarna i de regionala kulturplanerna. Gruppens sammansättning speglar samhällets mångfald beträffande kön, ålder, etnisk och kulturell tillhörighet, och ska i största mån representera hela länet geografiskt.

Region Uppsalas kulturstöd har förnyats och vitaliserats och ska fortsatt utvecklas.

Satsningar som mentorskap och residens ska vidareutvecklas och anpassas för att stödja utifrån identifierade behov, och nya metoder provas.

Region Uppsala ska stödja insatser som höjer kompetensen inom upphovsrättsliga frågor.

Kultur och hälsa

Kultur och hälsa är ett brett och tvärsektoriellt område som kan inrymma mycket. Kultur har betydelse för hälsan ur ett fysiskt, socialt, intellektuellt och existentiellt perspektiv. Konst och kultur kan stärka välbefinnandet och bidra till livskvalitet, ge kreativa uttrycksmöjligheter och en känsla av sammanhang. Det finns forskning inom flera olika fält som visar på hälsofrämjande effekter av konst och kultur, kopplat såväl till fysiologisk som psykisk hälsa.

Inom området ryms såväl arbete med kultur som förebyggande och hälsofrämjande insats, som kultur inom hälso- och sjukvården eller omsorgen. En viktig



Bild: "Jag kastade en sten i dammen och nu ligger den där och kisar mot solen" av Malin Holmberg, konstnärlig gestaltning för Ingång 100, Akademiska sjukhuset i Uppsala.

utgångspunkt är att främja allas möjlighet till kulturupplevelser och delaktighet i kulturlivet.

Region Uppsala har länge arbetat dels med konstnärlig gestaltning av vårdmiljöer och kulturens förekomst inom vården, dels med kunskapsspridning och nätverkande med länets kommuner och andra aktörer. Region Uppsala ska arbeta med området kultur och hälsa utifrån tre inriktningar: kultur i ett hälsofrämjande perspektiv, konstpedagogik i vårdmiljöer, och kulturverksamhet i samarbete med vården.

Kultur i ett hälsofrämjande perspektiv

Med fokus på konst och kultur som en resurs i ett hållbart och hälsofrämjande samhälle. Detta genom samverkan med olika områden internt inom Region Uppsala, exempelvis genom Region Uppsala folkhögskola med sin hälsoprofil, samt med länets kommuner och andra aktörer. Kunskapsuppbbyggnad, samverkan kring satsningar samt stöd och nätverkande är viktiga delar.

Konstpedagogik i vårdmiljöer

Den offentliga konsten i Region Uppsalas lokaler har en naturlig närvaro inom de olika vårdverksamheterna. Konsten kan fungera både inspirerande och

lugnande i en kanske orolig situation, ge upphov till givande samtal och erbjuda stunder av känslomässig eller filosofisk kontemplation. I fokus är en satsning på utveckling av konstpedagogik i miljöer där patienter vistas, för att tillgängliggöra och på olika sätt använda konsten i hälsofrämjande syften.

Kulturverksamhet i samarbete med vården

Utifrån olika vårdverksamheters eget engagemang, förutsättningar och behov av kultur, kan efterfrågan mötas upp och olika former av samarbete skapas. I detta är exempelvis de regionala kulturinstitutionerna resurser, liksom studieförbunden och andra kulturaktörer.

Region Uppsala ska arbeta med området kultur och hälsa utifrån tre inriktningar: kultur i ett hälsofrämjande perspektiv, konstpedagogik i vårdmiljöer, och kulturverksamhet i samarbete med vården.

Kulturarv och kulturmiljöer

Kulturarv är ett komplext begrepp som innefattar såväl materiella uttryck i form av kulturlandskap, fornlämningar, föremål, byggnader och miljöer, som immateriella uttryck som idéer, språk, kunskaper, berättelser, traditioner, sedvänjor, musik, dans och andra uttryck som tidigare generationer eller vi själva skapat och som vi tolkar och betraktar som en

gemensam kulturell bas. Ett kulturarv är inte statiskt utan förändras ständigt i tid och rum, beroende på samtidens uppfattning, och kan ses som en process.

Kulturmiljö kan enklast beskrivas som en del av det vidare begreppet kulturarv. I en kulturmiljö avtecknar sig spåren av mänskliga aktiviteter under tidernas lopp. Uppsala län är rikt på kulturmiljöer, och några exempel är fornlämningsområden, kyrkomiljöer, jordbruksnäringens kulturmiljöer, storgodsens landskap med slotts- och herrgårdsanläggningar, samt den omfattande järnhanteringens miljöer såsom gruvor, masugnar och järnbruk.

Kulturarvet bidrar till god livsmiljö och kulturell välfärd och är en resurs i ett hållbart samhällsbygge. Uppsala läns rikedom på kulturarv och mångfalden av skyddsvärda kulturmiljöer utgör också en resurs i besöksnäringen, med sikte på såväl de egna invånarna som tillresande besökare.

Region Uppsala vill tydliggöra kulturarvets betydelse i den regionala utvecklingen. Kulturarv och kulturmiljöer kan bidra till att öka länets attraktionskraft, i enlighet med Region Uppsalas besöksnäringstrategi. Ett övergripande ansvar för tillsyn, vård, kunskapsuppbyggnad och information delas i länet mellan Länsstyrelsen i Uppsala län, länets kommuner och Upplandsmuseet.



Bild: Lövestabruk, en av flera välbevarade historiska järnbruksmiljöer i Uppsala län.

Region Uppsala ska utveckla forum för samverkan och erfarenhetsutbyte mellan relevanta aktörer inom kulturarvsområdet, för att möjliggöra gemensamma satsningar.

Upplandsmuseet

Upplandsmuseet är länets kulturhistoriska museum, ett kulturhistoriskt nav som bär kollektiva minnen om uppländsk kulturhistoria. Med kulturhistorisk kunskap och museisamlingarna som grund är Upplandsmuseet ett centrum för kunskap och upplevelser, och en mötesplats för regionens invånare. Upplandsmuseet speglar en levande och engagerande kulturhistoria som kommuniceras och görs tillgänglig för alla.

I Upplandsmuseets regi drivs från och med år 2022 även Gamla Uppsala museum. Museet ligger invid de tre monumentala kungshögarna i Gamla Uppsala, där det under järnåldern fanns ett rikt och

välutvecklat samhälle. Gamla Uppsala museum berättar om en av Sveriges viktigaste historiska platser utifrån såväl fastslagen kunskap som nya frågor och rön, och tillgängliggör på så sätt ett unikt kulturarv. Gamla Uppsala museum ska under perioden utvecklas som regionalt, nationellt och internationellt besöksmål, i samarbete med övriga aktörer på området.

Upplandsmuseets publika verksamhet består bland annat av utställningar, pedagogik, visningar, föreläsningar och rådgivning, och bedrivs på flera olika arenor och i samarbete med kulturinstitutioner, kommuner och skolor i hela länet. Stor vikt läggs vid att möta utbildningsväsendets behov, samt en mångfald av målgrupper. I fokus är pedagogik i dialog och att skapa möten som inspirerar.

Upplandsmuseet tillvaratar digitaliseringens möjligheter som viktiga arbetsverktyg i strävandet efter att



Bild: Gamla Uppsala museum vid de tre Kungshögarna.

utveckla verksamheten. Det grundläggande digitaliseringsarbetet av museisamlingarna möjliggör kunskaps- och informationssökning genom bland annat DigitaltMuseum. De omfattande bild- och föremålssamlingarna belyser länets kulturhistoriska utveckling och bidrar till kunskap och nya perspektiv på dåtid, samtid och framtid. Framtagande av nya basutställningar innebär att museimiljöerna kan levandegöras än mer och bidra till stärkta kunskapsupplevelser.

Upplandsmuseet är länets centrala kulturarvsinstitution där kulturmiljö och arkeologiska frågor har hög prioritet. Museet ger expertråd och förmedlar kunskap om det byggda kulturarvet och fornlämningar till kommuner, fastighetsägare och allmänheten, och arbetar för att länets kulturmiljöer och värdefulla kulturhistoriska platser tillvaratas och utvecklas på ett positivt sätt.

Upplandsmuseet samarbetar också med den uppländska hembygdsrörelsen som är en stark och aktiv folkrörelse. Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund samlar en omfattande ideell kraft i länet och utbildar, informerar, bevarar och dokumenterar den uppländska kulturhistorien. Hembygdsrörelsen och Upplandsmuseet lever i nära symbios och bidrar till att museets verksamhet i än högre grad kan nå ut till hela länet.

Upplandsmuseet ska utveckla Gamla Uppsala museum som regionalt, nationellt och internationellt besöksmål, i samarbete med övriga aktörer på området.

Upplandsmuseet ska utveckla museimiljöerna och den pedagogiska verksamheten, för att ge stärkta kunskapsupplevelser till länsinvånare och besökare.



Kulturella och kreativa näringar

En bred syn på utveckling och innovation inbegriper kultur, kreativitet och kreatörer. Området sysselsätter många konstnärliga och kreativa aktörer inom en mängd olika uttryck och i ett gränsöverskridande arbete.

För att bidra till utvecklingskraft, gynna kreativitet och innovationsförmåga samt öka möjligheten till kreativa kluster i länet, ska kulturella och kreativa näringar ges goda möjligheter att växa. Kulturaktörer och kulturskapare ska beredas olika typer av plattformar där möten kan ske och nya idéer födas. Dessa näringar kan verka gynnsamt för flera branscher och utgör en stor potential för länet.

Den nationella strategin för de kulturella och kreativa näringarna syftar till att främja en långsiktig och hållbar utveckling av näringarna. Utifrån den nationella strategin för kulturella och kreativa näringar ska Region Uppsala samverka och skapa kontaktytor mellan aktörer för att stärka strategins genomförande. Kultur har blivit viktigare för att regional utveckling ska ge möjligheter för näringar att växa och utvecklas efter sina särskilda förutsättningar, såväl i städer som på landsbygden. Kulturella och kreativa näringar kan ha både en nationell och en internationell marknad och kan knyta värdefulla internationella band till länet.

Utifrån den nationella strategin för kulturella och kreativa näringar ska Region Uppsala samverka och skapa kontaktytor mellan aktörer för att stärka strategins genomförande.

Kunskapsutveckling

Kulturområdet är en del i samhällsbygget som ständigt utvecklas och utmanas. För att analysera, bidra till och sprida ny kunskap kräver den regionala rollen ständig omvärldsbevakning. Detta sker bland annat tillsammans med aktörer inom akademi, institutioner samt nationella och internationella förebilder. Genom att aktivt reflektera utifrån olika perspektiv skapas nya metoder för utveckling och lärande.

Områden som under kulturplaneperioden kommer vara i fokus för kunskapshöjande processer är till exempel bibliotek som demokratisk mötesplats, kulturarvsmiljöer, gestaltad livsmiljö, kultur och hälsa, nationella minoriteter och andra prioriterade målgrupper, tillgänglighet, kulturella och kreativa näringar, och kulturupplevelser och utövande för barn och unga.

Litteratur

Uppsala län har ett rikt litterärt arv med många aktiva författare. Länet präglas av en mångfald av litterära uttryck och språk. Samtidslitteraturen omfattar såväl professionella författare som dramatiker, poeter och översättare. Författarnas, litteraturens och läsningens premisser förändras snabbt på det litterära fältet, till exempel genom att digitaliseringen utvecklar nya vägar för att lyssna, läsa och skriva litteratur. Möjligheterna att verka konstnärligt som yrkesverksam påverkas av villkoren på litteraturens fält.

Region Uppsala arbetar på olika sätt med att främja litteraturens utveckling i länet.

I samarbete med befintliga föreningar, sällskap, förbund och centrumbildningar ska Region Uppsala stärka nätverken mellan författare i länet. Ett brett och inkluderande nätverk ger förbättrade möjligheter att mötas, initiera samarbeten och att följa utvecklingen på litteraturens fält. För att stödja författare arbetar Region Uppsala också med ett mentorskapsprogram som är av stor betydelse för författare i början av sin karriär och deras utveckling.

Uppsala kommun är fristad för förföljda författare och ingår i International Cities of Refuge Network (ICORN), en internationell organisation som arbetar för att skydda förföljda konstnärer inom olika konstområden. Region Uppsala ska samarbeta med ICORN och Uppsala kommun för att stärka yttrandefriheten och det fria ordet.

Arbetet med att synliggöra författare och litteratur är ett utvecklingsområde. Till exempel genom olika uppdrag eller genom att främja litterära evenemang

som bokmässor och litteraturfestivaler, fysiska eller digitala. Litteraturkarusellen, som Region Uppsala anordnar i samarbete med länets kommuner, skapar möten mellan allmänheten och aktuella författare på folkbibliotek i länets alla kommuner. Denna och andra insatser främjar både litteraturen som konstform och författares förutsättningar och utveckling.

Under planperioden utvecklas konstartsövergripande samverkansmetoder och ett experimenterande arbetssätt som avser att främja såväl konstnärlig som regional utveckling i länet. Region Uppsala ska främja möten mellan konstformerna litteratur, dramatikk och scenkonst, och verksamma kulturskapare inom dessa områden. Syftet är att lämna tid för konstnärligt utforskande, men också till samverkan kring ett gemensamt tema och ett gemensamt lärande.

I samarbete med studieförbund och folkhögskolor kan möjligheten att inspirera och stödja unga

skrivintresserade stärkas. Exempelvis ska verksamhet med skrivläger på skollov och under sommaren vidareutvecklas.

Litteraturen befinner sig i förändring på olika sätt. I samverkan med andra aktörer lokalt, regionalt och nationellt ska Region Uppsala ta ett större grepp om frågor som till exempel digitaliseringens effekter, upphovsrätt, författares förutsättningar, ungas litterära utveckling och litteratur på flera språk.

I samarbete med befintliga föreningar, sällskap, förbund och centrumbildningar ska Region Uppsala stärka nätverken mellan författare i länet.

Region Uppsala ska främja möten mellan konstformerna litteratur, dramatikk och scenkonst, och verksamma kulturskapare inom dessa områden.



Bild: Under residenset Dagermanland besöker författaren Suzanne Ibrahim Stig Dagerman-rummet i Skutskärs bibliotek.



Bild: Musik i Upplands turnéverksamhet Konserterkarusellen på besök i Knivsta.

Musik

Musiklivet i länet är omfattande och utmärks av en stor deltagarkultur. I Uppsala län finns många aktiva körer. Universitet med studentnationer, Svenska kyrkan och andra trossamfund, kommuner, kulturföreningar, studieförbund och privata aktörer har tillsammans ett omfattande musikutbud inom en bredd av genrer. För de professionella musikerna i länet är musikscenen större än länets gränser och arbetsmarknaden finns ofta nationellt eller internationellt.

Region Uppsala ska utveckla stödet till musiklivet, genom uppdrag, bidrag och stipendier, såväl för enskilda utövare och grupper som större aktörer.

Musik i Uppland

Musik i Uppland är länsmusikorganisationen som har i uppgift att presentera musik av hög konstnärlig kvalitet i hela Uppsala län. Den grundläggande tanken är att levande musik av hög kvalitet ska finnas att tillgå oavsett vem du är eller var i länet du bor.

Musik i Uppland arbetar med musik i många olika konstellationer och genrer och presenterar professionella konserter i hela länet med såväl ett nationellt som internationellt utbud. Vidare genomförs projekt, workshops, amatör- och arrangörstödsinsatser. Musik i Uppland har flera olika egna ensembler, men anlitar också ett stort antal frilansande ensembler och musiker regelbundet. Det pågår ett ständigt arbete med att hitta nya infallsvinklar, nytt innehåll och nya format att presentera musiken på. Det innebär att öppna dörrar för nya upplevelser, ny publik och nya möten.



En etablerad och uppskattad turnéverksamhet är Konsertkarusellen, som genom omfattande subventioner och kommunal medfinansiering samarbetar med lokala arrangörsföreningar och stödjer musikturnéer i länet. Konsertkarusellen erbjuder professionell och hög musikalisk kvalitet såväl i städerna som på mindre orter. Genom ett fördjupat samarbete med kommuner och civilsamhälle kan musikutbudet i hela länet öka även utöver detta.

För barn och unga produceras skolkonserter inom en rad musikgenrer, med ett brett och varierat utbud samt pedagogiskt arbetsmaterial. Genom verksamheten Imagine ges unga tillfälle att uppträda på stor scen.

Musik i Uppland gör insatser för att tillgängliggöra musikutbudet via digitala lösningar och sociala medier, och en strävan är att utveckla den digitala

scenen där unga artister får utforska sin musikaliska kreativitet.

Musik i Uppland strävar efter att ingå i fler internationella musikaliska utbyten och samarbeten, liksom att nå länsinvånare med ursprung i andra länder och med andra musikaliska rötter, för att bredda uttrycken och publiken. Det fria professionella musiklivet värnas genom engagemang av musiker och beställningar av nykomponerade verk och arrangemang.

Musik i Uppland strävar efter att ingå i fler internationella musikaliska utbyten och samarbeten, liksom att nå länsinvånare med ursprung i andra länder och med andra musikaliska rötter, för att bredda uttrycken och publiken.

Regional biblioteksverksamhet och läsfrämjande

Region Uppsala har i uppdrag att bedriva regional biblioteksverksamhet med syfte att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet för folkbiblioteken i det egna länet. Den primära målgruppen för den regionala biblioteksverksamheten är chefer och medarbetare vid folkbiblioteken i Uppsala län. Uppdraget är i första hand strategiskt och handlar om att på olika sätt stödja och stärka folkbiblioteken i deras arbete, utifrån bibliotekslagens intentioner. För både den regionala biblioteksverksamheten och för folkbiblioteken innebär detta att möta såväl samhällsutmaningar som lokala förutsättningar och att vara fortsatt relevanta i en komplex och föränderlig omvärld. Arbetet sker främst genom fortbildning, omvärldsbevakning, metodutveckling, genom att stödja projekt och möjliggöra nätverk för erfarenhetsutbyte.

Kommuner och regioner ska enligt bibliotekslagen anta planer för sin verksamhet och tillsammans med Kungliga biblioteket följa upp hur de biblioteksplaner som antagits har utformats och hur de används.

I *Biblioteksplan Region Uppsala 2020–2023* har fyra fokusområden formulerats, utifrån uppdrag, utmaningar och behov samt en omvärldsanalys:

- Biblioteket som arena och aktör för en stärkt demokrati
- Det inkluderande biblioteket för och med de prioriterade grupperna

- Biblioteket som aktör i det digitaliserade samhället
- Det lärande biblioteket för kvalitet och verksamhetsutveckling

Genomgående i samtliga fokusområden är den regionala biblioteksverksamhetens uppgift att främja samverkan mellan olika aktörer och på olika nivåer.

I den regionala biblioteksplanen beskrivs mer ingående den regionala biblioteksverksamheten med fokusområden.

Bibliotekens läsfrämjande arbete utgår från de nationella målen för litteratur och läsfrämjande. Folkbiblioteken ska ägna särskilt uppmärksamhet åt barn och unga för att främja språkutveckling och stimulera till läsning bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar. Genom Språknätet sker sektorsövergripande samverkan i länet mellan barnhälsovård, bibliotek, Öppen förskola/Familjecentraler och Länslogopedin. Syftet är att främja de yngsta barnens språkutveckling tillsammans med vuxna i barns närhet. Den regionala biblioteksverksamheten samordnar arbetet inom Språknätet och arrangerar gemensamma studiedagar.

Under planperioden är Region Uppsala del av en nationell satsning på kompetensutveckling för folkbibliotekspersonal inom litteraturförmedling och läsfrämjande med ett särskilt fokus på barns och ungas läsning.



Bild: Biblioteken ska verka för att främja barn och ungas läsning.



Bild: Ungdomar från Danssommajobbet i Tierp, uppsättningen "Volatile Velocity" i koreografi av Elinor Tollerz Bratteby.

Scenkonst

Scenkonst är ett samlat begrepp för bland annat teater och musikteater, dans och cirkus. Dessa områden rymmer också en stor bredd av olika genrer och uttryck. En stor del av de statliga, regionala och kommunala insatserna för kulturlivet stödjer scenkonstens utveckling, vilket beror på att det är personalintensiva verksamheter med många aktörer på scenen såväl som bakom scenen i produktionerna. Flera scener och aktörer finns i Uppsala, men även i andra delar av länet, och det har skapats nya scenrum och kulturhus i flera kommuner på senare år vilket ger ökade möjligheter.

Dans

Tidigare var utbudet av dans koncentrerat till Stockholm men tack vare utvecklingsinsatser har utbudet av dans på länets scener ökat betydligt på senare år. Region Uppsala arbetar långsiktigt för att främja, samordna, utveckla och stärka dans som konst- och uttrycksform. Detta görs genom samverkan mellan olika aktörer och offentliga organisationer lokalt, regionalt och nationellt.

I och med medlemskapet i Dansnät Sverige kan nationella och internationella gästspel inom dans erbjudas regelbundet, medan arbete med att visa dans på annorlunda spelplatser fortgår och vidareutvecklas. De professionella utövarna inom

dansområdet stöds genom nätverk och fortbildning samt insatser såsom residens och mentorskap.

Förutsättningarna för professionella utövare att verka inom dansområdet i Uppsala län har förbättrats. Tack vare ett långsiktigt arbete med talangutveckling för unga, så väl inom danssommajobb som koreografitävlingar, ser Region Uppsala nu hur det gynnar återväxten av professionella utövare. Samtidigt kvarstår utmaningar.

Många utövare återvänder efter utbildning och erfarenhet på annat håll, men ser svårigheter att etablera sig. Region Uppsala ska stärka strukturer för återväxt, produktion och stabilitet för dansen, i samverkan med olika aktörer.

Barn och unga är en prioriterad målgrupp inom dansområdet. Det finns ett väl fungerande regionalt arbete i samarbete med länets kommuner som syftar till att utveckla barns och ungas eget skapande från förskoleålder upp till gymnasieålder på skol- och fritid. Region Uppsala folkhögskola erbjuder kurser och utbildning inom dans, för att unga såväl som professionella ska ges möjlighet att fortsätta utvecklas inom dansen.

Region Uppsala ska stärka strukturer för återväxt, produktion och stabilitet för dansen, i samverkan med olika aktörer.



Bild: Uppsala stadsteaters uppsättning av "Pelle Svanslös", en sommartheater i Gottsunda i regi av Dennis Sandin.

Teater

Störst utbud av teater i länet finns i Uppsala. Närheten till Stockholm och nationella/internationella reseförbindelser ökar utbyten och gästspel, gör det lätt att skapa samarbeten och underlättar ett stort flöde av kontakter och utbyten för såväl utövare som publiken. Uppsala stadsteater är länets centrala teaterinstitution, men är inte en länsteater. Viktiga är också de fria teatergrupperna samt andra teateraktörer och gästspelsscener. De fria grupperna och aktörerna bidrar till konstnärlig mångfald i länet, inte minst vad gäller teater för barn och unga. Riksteatern med sitt turnerande högkvalitativa utbud och lokala arrangörsföreningar, är också en betydelsefull aktör på teaterfältet. Institutioner och fria grupper och aktörer har olika förutsättningar för att verka, men kompletterar varandra och berikar teaterlivet i länet.

Region Uppsala arbetar med att stödja och främja förutsättningarna för teater i hela länet. Region Uppsala ska fortsätta utveckla olika former av stöd till professionellt verksamma inom teater, såsom residens, mentorskap, nätverk och fortbildning. Arbete med ungas eget skapande genomförs i samverkan med flera aktörer. Bland annat i form av

lovverksamhet, teatersommarjobb och samarbetsprojekt där unga ensembler får spela nyskriven dramatik. För att främja spridning av teater av hög kvalitet i länet är Riksteatern en viktig samarbetsaktör utöver fria scenkonstproducenter. Utbudsdagar, förmedling och arrangörsstöd riktade till ideella föreningar och kommuner i länet, är också betydelsefulla verktyg i arbetet.

Region Uppsala ska fortsätta utveckla olika former av stöd till professionellt verksamma inom teater, såsom residens, mentorskap, nätverk och fortbildning.

Uppsala stadsteater

Uppsala stadsteater AB har Uppsala kommun som ägare och huvudfinansiär och uppbär statligt verksamhetsbidrag inom kultursamverkansmodellen. Uppsala stadsteaters vision är att skapa omvälvande scenkonst av högsta kvalitet som berör och utmanar i nuet och in i framtiden. Strävan är att genom en rik repertoar med hög konstnärlig nivå positionera sig som en av Sveriges främsta teatrar. Teatern ska också vara en levande mötesplats för länsinvånarna, och ett kraftcentrum i länets kulturella utveckling.

På de fyra scenerna spelas egenproducerade föreställningar i en mängd olika genrer. Valet av produktioner görs utifrån en vilja att ge plats för nya röster, djärva konstnärliga grepp och uttryck som överskrider gängse normer. Till det kommer internationella och nationella gästspel samt andra publika evenemang. Uppsala stadsteater vill också erbjuda turnerande föreställningar i kulturhus i andra kommuner i länet.

Uppsala stadsteater avser att utveckla sin mångåriga satsning på barn- och ungdomsverksamhet. Ett av målen är att öka barns och ungas tillgång till kultur samt inflytande i kulturlivet, exempelvis genom riktade insatser för grupper som inte har en självklar ingång till teatern. Kostnadsfria skolföreställningar är en vital del av verksamheten, liksom drama- pedagogiska aktiviteter av olika slag, och verksamhet för att nå ut med teater utanför teaterhusets väggar. Sammantaget görs satsningen med premissen att inte enbart betrakta barn och unga som mottagare, utan att också ge dem plats på scenen eller i andra kreativa sammanhang.

De närmaste åren fortsätter Uppsala stadsteater att i flera spår satsa på publikutveckling och på teatern som en öppen och tillgänglig mötesplats. Satsningen är nära sammankopplad med utvecklingen av teaterns ”digitala scen” som innehåller både konstnärliga projekt såsom poddteater och fördjupning kring befintliga föreställningar.

Uppsala stadsteater fortsätter att aktivt utvidga sitt kontaktnät, såväl nationellt som internationellt. I ett långsiktigt samarbete med Folkoperan kommer teatern att arbeta med att stärka den klassiska musiken – en satsning som är del av en kontinuerlig målsättning att utveckla musikteatern och ta fram nya musikdramatiska verk. Samarbeten med utländska regissörer, konstnärer och institutioner ger publiken tillgång till banbrytande konstnärliga uttryck, och sätter Uppsala och länet i förbindelse med resten av världen.

Uppsala stadsteater avser att utveckla sin mångåriga satsning på barn- och ungdomsverksamhet.

De närmaste åren fortsätter Uppsala stadsteater att i flera spår satsa på publikutveckling och på teatern som en öppen och tillgänglig mötesplats.

Samtida cirkus

Samtida cirkus (även kallad nycirkus) är föremål för olika stärkande insatser från nationellt håll. Främst för att stötta den konstnärliga utvecklingen som tangerar både dans, teater och andra sceniska uttryck, men även för de praktiska förutsättningarna i form av teknik, lokaler och arrangörer. Riksteatern har erhållit ett statligt uppdrag att stötta samtida cirkus genom konstnärlig utveckling samt att via regionala och lokala verksamheter utveckla arrangörskapet för cirkus.

I Uppsala län finns redan en verksamhet i Heby kommun där den samtida cirkusen har en plats. Det sker genom kurser för barn och unga, men även möjlighet till träning för professionellt verkssamma artister inom samtida cirkus.

Region Uppsala ska under kommande period undersöka möjligheten att skapa ett utvecklingscentrum för samtida cirkus tillsammans med företrädare för Heby kommun, Riksteatern nationellt och regionalt, samt andra intresserade.



Bild: Cirkusgruppen Sirkum Polaris under residensvistelse i Älvängs natur- och kulturhus, Tärnsjö.



Bild: Visning av Johanna Hästö's verk i utställningen *Konst vid havet* i Öregrund, curerad av Kajsa Haglund och Klas Hällerstrand.

Styrformer

För att den regionala kulturpolitiken ska få genomslag, förverkligar Region Uppsalas kulturnämnd insatser i kulturplanen genom målstyrning och finansiering i årligt beslutad verksamhetsplan och budget.

För att få spridning och förankring av formulerade ambitioner krävs en etablerad infrastruktur med berörda aktörer. I denna struktur ingår institutioner, kulturaktörer, civilsamhällesrepresentanter, kommuner med flera. På olika sätt ansvarar regionen för att skapa mötesplatser och dialog med syfte att sprida kompetens, erfarenheter och upplevelser.

Den strategiska finansiering som är möjlig utifrån de stödformer som regionen ansvarar för bygger på olika förutsättningar från kommun, region och stat.

Kulturnämndens stöd till kulturlivets organisationer och aktörer består i hög grad av årliga regionala bidrag. Dessa ska vara hållbara över tid och effekten ska främja ett rikt kulturliv med hög kvalitet, bredd och spets. Det övergripande målet att sträva mot är att möjliggöra för alla invånare i Uppsala län att uppleva och utöva kultur.

Kulturplanen är det styrdokument som inom ramen för kultursamverkansmodellen ger regionen uppdrag att fördela riktade statsbidrag till den regionala kulturverksamheten. Utifrån regionala och lokala behov styrs tilldelningen av medel i samverkan och dialog främst mellan den statliga, regionala och kommunala nivån. Som grund för tilldelning måste en kulturplan finnas som tagits fram i samverkan och process med kommunerna, civilsamhällesaktörer och det professionella kulturlivet.

Den större delen av den offentligt finansierade kulturella basverksamheten, såsom bibliotek, kulturskolor och stöd till kulturföreningar, drivs och finansieras av kommunerna. Detta skapar en förutsättning för länsinvånarna att få tillgång till att uppleva och utöva kultur. De ambitioner som formuleras i kulturplanen bygger på att statliga, regionala och kommunala behov och resurser samspelar.

Samverkan och samråd

Denna kulturplan som ska gälla under åren 2023–2026 har tagits fram i bred samverkan med länets kommuner, institutioner, professionella kulturaktörer och civilsamhällets aktörer. I dessa dialoger har framkommit gemensamma utmaningar och behov som i kulturplanen lyfts fram som prioriteringar. För att åstadkomma en kontinuerlig dialog kring kulturlivets utveckling anordnar Region Uppsala olika former av nätverk, mötesplatser och samverkansytor för relevanta aktörer.

Samverkan sker såväl på politisk som tjänstemannanivå med kommunerna.

Region Uppsala deltar i möten, nätverk och dialoger på nationell nivå, bland annat med Kulturrådet och Kulturdepartementet. Med de regionala kulturinstitutionerna förs såväl årlig som regelbunden dialog. Samråd hålls också med civilsamhället och de professionella kulturskaparna.

Region Uppsala ska vidareutveckla dessa och nya former för samråd och samverkan, för att bidra till en livaktig dialog.

Interregional samverkan

Under en period har ett arbete pågått för att skapa en interregional samverkan i Mellansverige. Regioner som ingår är Dalarna, Gävleborg, Gotland, Södermanland, Stockholm, Västmanland, Värmland, Uppsala, Östergötland och Örebro.

Samverkan pågår inom olika verksamhetsområden, utifrån uppkomna behov och initiativ, på såväl strategisk som operativ nivå.

Ett första steg har tagits i att nuvarande kulturchefer har bildat ett nätverk, Kultur i Mellansverige, och antagit principer för hur detta ska fungera med fokus på kunskaps- och erfarenhetsutbyte.

Regionerna är olika utifrån organisering, storlek och utmaningar inom de flesta områden, och då också

kulturpolitiken. Men ett nätverk för diskussion och samsyn, kring frågor att lyfta i dialog med statlig nivå, är värdefullt.

Genomförande och uppföljning

Kulturplanens kulturpolitiska mål är strävansmål som årligen följs upp, analyseras och kan omprioriteras utifrån uppkomna behov och förutsättningar.

Kulturpolitikens mål att nå nya målgrupper och att göra det möjligt för barn och unga att ta del av kultur är starkt kopplade till och beroende av andra politikområden. Deltagande i kulturlivet går att koppla samman med sociodemografiska och andra förutsättningar. För att fler ska kunna ta del av samhällets kultursatsningar krävs samverkan med andra politikområden och sektorer i samhället.

Region Uppsala ansvarar för genomförandet av den regionala kulturplanen. Under rubriken Region Uppsala vill anges de styrande prioriteringarna under planperioden, vilka har framkommit i de dialoger som ligger till grund för planen. Dessa prioriteringar kräver tätare samverkan och samarbete med olika kulturaktörer i länet, för att skapa samsyn kring utmaningar och möjligheter. Detta leder i

förlängningen till gemensamma satsningar som kan möjliggöra extern finansiering i högre grad.

I årlig ansökan till Kulturrådet konkretiseras arbetet för att genomföra prioriteringarna, vilket resulterar i verksamhetsplaner och överenskommelser. Uppföljning av kulturplanens genomförande görs genom återkommande dialog med kommunerna vid ett antal tillfällen per år samt i formella dialoger med institutionerna inom kultursamverkansmodellen där överenskommelser formuleras. Region Uppsalas ansvar mot staten är att årligen rapportera hur stödet fördelats och vilka mål som uppnåtts.

Övriga styrdokument

I denna kulturplan nämns följande relevanta styrdokument, som alla kan hittas på Region Uppsalas webbplats:

Regional utvecklingsstrategi och Agenda 2030-strategi för Uppsala län.

Regionplan och budget.

Biblioteksplan Region Uppsala 2020–2023.

Besöksnärringsstrategi för Uppsala län 2021–2024.



Bild: Publik vid cirkusgruppen Sirkum Polaris föreställning under residensvistelse i Älvängs natur- och kulturhus, Tärnsjö.

Biblioteksplan

för Östhammars kommun

2023-2026

Antaget av	Kommunfullmäktige
Antaget	2022-12-13 och §162
Ersätter tidigare version	KF 2022-12-13 och §146
Gäller för	KS, nämnder, sektorer, verksamheter
Dokumentansvarig	Enhetschef Kultur och bibliotek

Innehåll

Bakgrund och syfte.....	3
Bibliotekens uppdrag.....	3
Biblioteken och kommunens strategiska inriktningsområden	4
God välfärdsleverans	4
God samhällsutveckling	5
Folkbibliotek	5
Folkbiblioteksverksamhet	5
Folkbibliotekens fokusområden	6
Barn och ungdomar med fokus på språkutveckling samt läsfrämjande arbete	6
Funktionsnedsättning	7
Informationsteknik och digital delaktighet	7
Nationella minoriteter samt personer med annat modersmål än svenska	7
Skolbibliotek	8
Skolbiblioteksverksamhet	8
Skolbibliotekens fokusområden	9
Samverkan	9
Styrande dokument förutom bibliotekslag och skollag.....	11
Internationellt antagna styrdokument	11
Nationellt antagna styrdokument	11
Regionalt antagna styrdokument	11
Lokala styrdokument	11

Bakgrund och syfte

Enligt bibliotekslagen ska kommuner anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

Biblioteksplanen för Östhammars kommun 2023-2026 omfattar folkbiblioteken och skolbiblioteken. Det är ett styrdokument som ger vägledning för bibliotekens verksamheter under perioden 2023-2026.

Biblioteksplanen ska användas som ett styrdokument för bibliotekens arbete och anger mål och principer som biblioteken ska sträva efter att uppnå. Dessa ska konkretiseras genom handlingsplaner. Biblioteksplanen kommer att revideras och utvärderas efter fyra år medan handlingsplanerna utvärderas och omarbetas årligen.

Östhammars kommun består av fem orter, Alunda, Gimo, Öregrund, Österbybruk och Östhammar. Kommunen är flerkärnig och till ytan stor med mycket landsbygd vilket har stor betydelse i planering och drift av biblioteksverksamheten. Huvudbiblioteket är placerat i Östhammars kulturhus Storbrunn.

Bibliotekens uppdrag

Folk- och skolbibliotek tillhör det allmänna biblioteksväsendet och regleras av bibliotekslagen (2013:801). Skolbiblioteksverksamheten regleras även av skollagen (2010:800). Förutom lagstiftningen regleras biblioteksverksamheter av olika styrdokument på internationell, nationell, regional och lokal nivå. De internationella dokumenten av störst betydelse för biblioteksplanen är UNESCO:s och IFLA:s folk- och skolbiblioteksmanifest, samt Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter. Det senare dokumentet är sedan 1 januari 2020 svensk lag. På regional nivå är det Regional kulturplan för Uppsala län 2023–2026 och Biblioteksplan Region Uppsala 2020-2023 som är vägledande.

I bibliotekslagens paragraf 2 anges att ändamålet för det allmänna biblioteksväsendet är att verka för det demokratiska samhällets utveckling, bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning, främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Det anges även att biblioteket ska finnas tillgängligt för alla.

I bibliotekslagen stadgas att biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av informationen. (2013:801 § 4)

Likaså ska biblioteken ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska. Detta bland annat genom att erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken samt andra språk än svenska.

I UNESCO:s och IFLA:s folkbiblioteksmanifest står att folkbibliotekens huvuduppgift är att verka för information, läskunnighet, utbildning och kultur. (Bibliotekens internationella manifest)

I tider av samhällskris och osäkerhet är bibliotekets roll som informationsförmedlare extra betydelsefull, och bibliotekarierna fyller med sin källkritiska kompetens en viktig funktion.

I Barnkonventionens fjärde artikel fastslås att varje stat ansvarar för och utnyttjar sina resurser till fullo för att uppfylla barns rättigheter.

Region Uppsalas kulturplan stöder sig på nationella kulturpolitiska mål och understryker vikten av att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Vidare betonas bland annat kvalitet och konstnärlig förnyelse och främjandet av ett levande kulturarv. Barn och ungas rätt till kultur ska särskilt uppmärksammas. (Kultur i hela länet – hela livet. Region Uppsalas kulturplan 2023-2026)

I den regionala biblioteksplanen har fyra fokusområden formulerats. Dessa är stärkt demokrati, inkludering, det digitaliserade samhället och det lärande biblioteket. (Biblioteksplan Region Uppsala 2020-2023)

Biblioteken och kommunens strategiska inriktningsområden

I budgethandlingen Årsbudget 2023, flerårsplan 2024-2026 beskrivs den politiska viljeinriktningen för det kommande året genom två strategiska inriktningsområden. God välfärdsleverans och God samhällsutveckling. Prioriterade områden som lyfts fram i budgethandlingen är företagande, fritid och kultur, klimat och miljö, lika möjligheter – likabehandling – rättssäkerhet, tillit och förtroende, ekonomi och tillväxt, bättre beredskap för samhällskriser, vuxnas lärande, barn och unga, gemensamt ansvar, öppen och välkomnande.

God välfärdsleverans

Biblioteken är en funktion för alla medborgare och i ett hållbart samhälle måste alla inkluderas. Biblioteksverksamheten ska vara en källa till läsande, information, kunskapsinhämtning, kulturella upptäckter och livslångt lärande. Biblioteken ska stimulera till alla former av läsning oavsett medieformat och erbjuda möjligheter att uppleva berättelser i olika former. I enlighet med uppdraget att verka för samhällets demokratiska utveckling, ska biblioteken arbeta för fri åsiktsbildning samt öka kunskapen om hur MIK (medie- och informationskompetens) kan användas för lärande och delaktighet i kultur- och samhällslivet. Biblioteken ska vara öppna, personliga och kompetenta bibliotek. Det vill säga en attraktiv mötesplats som enligt lag är till för alla invånare.

Både skolbiblioteken och folkbiblioteken arbetar aktivt med att främja språkutveckling, läsning och lärande på olika sätt. På biblioteken finns ett brett mediebestånd för att inspirera barn, unga och vuxna att utforska nya intressen och fritidsaktiviteter.

Ett gott bemötande och bästa möjliga service är en central fråga för biblioteken och hela Sektor samhälle. För att öka tillgängligheten för kommuninvånarna kommer folkbiblioteken

se över möjligheten att införa så kallat meröppet. Detta är en möjlighet för besökare att komma in på biblioteket utanför bemannade öppettider.

För att stärka bibliotekens roll i lokalsamhället ska aktiv marknadsföring göras för att kommuninvånarnas kännedom om bibliotekens utbud ska öka.

God samhällsutveckling

Medskapande aktiviteter är en del av bibliotekens verksamhet. Biblioteket i Storbrunn har liksom hela kulturhuset medskapande i fokus, och samma strävan finns på de andra orterna där biblioteken ska ta en drivande roll i aktiverande av barns och ungas kreativitet. Öppna bibliotek ska ge utrymme för eget skapande. Ett viktigt mål när det gäller verksamheten med och för barn och unga är att deras egna idéer och önskemål tas tillvara till exempel genom samarbete med kommunens fritidsgårdar.

På biblioteken ska alla känna sig inkluderade och erbjudas lika tillgång till bildning och kultur.

Inom de närmaste åren är det satsningar på tillväxt i Alunda och Österbybruk. Tillgång till kultur och bibliotek är en faktor som kan bidra till en kommuns attraktionskraft. I Region Uppsalas kulturplan 2023-2026 är ett mål att Uppsala län ska vara en hållbart växande region med en attraktiv livsmiljö. I detta framhålls konst och kultur som utvecklingsfaktorer och delar i ett hållbart samhällsbygge. Biblioteken lyfts fram som en betydelsefull kulturell infrastruktur i länet.

Biblioteken utgör lokala kulturcentra i sina närområden. De är öppna mötesplatser där besökarna kan ta del av många slags kulturyrtingar, från litteratur till musik, konst och teater. Facklitteratur och databaser ger tillgång till kunskap och samhällsinformation inom olika områden. Bibliotekens samlade verksamhet bidrar på flera sätt till att öka attraktiviteten och stimulera företagsklimatet i kommunen.

Folkbibliotek

Bibliotekslagen fastslår att varje kommun ska ha folkbibliotek. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov. Utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet. För att säkerställa detta ska kommunens bibliotek ha en fastställd mediepolicy. Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur. De ska också verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

Folkbiblioteksverksamhet

Östhammars kommuns folkbibliotek är placerade i Östhammar, Öregrund och Gimo. I Alunda och Österbybruk finns integrerade folk- och skolbibliotek.

Varje bibliotek ska fungera som kulturcentra i sina närsamhällen där tillgången till skön- och facklitteratur, tidskrifter och tidningar är viktig. Biblioteken ska arrangera författarträffar, teaterföreställningar, konserter, filmvisningar, utställningar, bokprat för barn och unga och

olika typer av skapande verksamhet. Programverksamheten i kommunen ska sträva efter ett varierat innehåll och att vara tillgänglig för alla. Särskilt fokus har de prioriterade grupperna, personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna, personer som har annat modersmål än svenska, samt barn och unga. Programverksamheten ska öka delaktigheten i lokalsamhället genom samverkan med föreningar, näringsliv och kommuninvånare. Verksamheten ska även bidra till skapande av nätverk och mötesplatser för lokala kulturutövare samt att ge kommuninvånarna möjlighet att möta lokala kulturutövare.

Kreativa bibliotek är en pågående satsning där de olika biblioteken ses över. Behov och önskemål utifrån det lokala perspektivet beaktas men också utifrån ett omvärldsperspektiv. Gimo var först ut i satsningen och utvärdering av resultatet väntas.

Folkbibliotekens fokusområden

Folkbiblioteken i Östhammars kommun har 4 fokusområden som valts utifrån de prioriterade grupper som lyfts fram i bibliotekslagen, § 7 i lagen som handlar om att öka kunskapen om informationsteknik och § 8 i lagen som handlar om barn och ungdomars språkutveckling. Fokusområden är barn och ungdomar, personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska samt informationsteknik och digital delaktighet.

Barn och ungdomar med fokus på språkutveckling samt läsfrämjande arbete

Barn och ungdomar nämns specifikt i lagtexten: "Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar".

Barnkonventionen är numera svensk lag och hänsyn till denna ska särskilt tas.

Kommunen har många olika slags verksamhet som riktar sig till barn och unga. För att nå målgruppen ska biblioteken:

- Erbjuder alla föräldragrupper inom barnhälsovården ett biblioteksbesök där information om läsning och språkutveckling ges.
- Ägna särskild uppmärksamhet åt målgruppen både när det gäller lokalernas utformning och utbudet av medier och program. Biblioteken ska upplevas som en angelägen plats där de både kan studera, låna medier, få boktips, ordna egna arrangemang och bara mötas.
- Arbeta med läsfrämjande insatser genom nära samarbeten mellan bibliotekarien med barn- och ungdomsansvar, folkbibliotekarierna och skolbibliotekarierna i kommunen.
- Samarbeta med BVC, logopedi, öppna förskolan och förskolorna i kommunen kring barns språkutveckling.
- Söka medel från Statens kulturråd eller andra organisationer/myndigheter för att genomföra riktade projekt gällande barns språkutveckling.
- Stödja individen i övergången från barndom till vuxenlivet. Detta genom att ge tillgång till både litteratur och en stimulerande miljö som tillgodoser ungdomars behov när det gäller språklig, intellektuell, känslomässig och social utveckling.

- Samverka med ungdomsgårdar kring olika teman. Litteratur ska tillhandahållas med fokus på lässtimulans och läsutveckling i grupp och för den enskilde med prioritering utifrån jämställdhet, hbtqi, mångfald och interkulturellt perspektiv.

Funktionsnedsättning

Enligt bibliotekslagen skall biblioteken ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning och erbjuda service på den enskildes villkor. Detta ska ske genom att:

- Bibliotekspersonalen kontinuerligt genomgår fortbildning avseende bemötande av personer med funktionsnedsättning.
- Tillgänglighet för alla medborgare ska säkras i de lokaler och miljöer där kommunen bedriver biblioteksverksamhet.
- Bibliotekens utbud ska finnas tillgängliga även för individer som har begränsad möjlighet att ta sig till ett bibliotek. Det råder stort behov av uppsökande verksamhet varför biblioteket ska arbeta med förslag på lösningar.
- Det digitala biblioteket erbjuds som ett strategiskt redskap för att nå dessa användares behov.
- Stimulera till läsning på särskilt boende och andra mötesplatser.
- Information om och handledning kring lättillgängliga medier och material för språkutveckling ska erbjudas på alla bibliotek.
- Folkbiblioteken samverkar sektorsövergripande för större förståelse avseende behov som rör tillgänglighet och delaktighet.
- Folkbiblioteken ger brukare- och intresseorganisationer möjlighet att delta vid inventeringar, utveckling, utformning och anpassningar avseende tillgänglighet av utbud och lokaler.

Informationsteknik och digital delaktighet

Biblioteken har i uppdrag att öka kunskapen om informationsteknik och möjliggöra för fler att ta del av det digitala samhället. Detta har stor folkbildande betydelse, att göra alla delaktiga i den digitala utvecklingen är en viktig demokratifråga. Detta sker genom att folkbiblioteken:

- Erbjuder besökaren trådlöst nätverk (wifi) och tillgång till offentliga datorer.
- Stärker bibliotekspersonalens digitala kompetens. Detta för att de ska kunna ge biblioteksbesökarna bättre stöd och hjälp.
- Erbjuder egna digitala tjänster som är användarvänliga och lättillgängliga.
- Ger medborgare och besökare vägledning till allmänna digitala resurser.

Nationella minoriteter samt personer med annat modersmål än svenska

Biblioteken ska ägna uppmärksamhet åt minoritetsspråken, och eftersom Östhammars kommun är ett finskt förvaltningsområde ska biblioteken främst uppmärksamma finsk kultur och litteratur.

Bibliotekens utbud ska stämma överens med närsamhällets efterfrågan och behov varför litteratur på andra språk som talas i kommunen ska erbjudas. Omvärldsbevakning och inköp sköts av bibliotekarie med särskilt språksansvar för biblioteken i kommunen.

Skolbibliotek

Skolbiblioteken regleras i skollagen (2010:800 2 kap 36§). Där anges att eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek. Detta gäller även för de fristående skolorna.

Skolhuvudmännens utgångspunkt ska vara att skolbiblioteket är en rättighet för eleverna som ska anpassas efter deras förutsättningar och behov. Sedan är det rektors ansvar att se till att alla lärare på skolan använder skolbiblioteket regelbundet i sin undervisning. För att uppnå största möjliga likvärdighet mellan skolorna i kommunen är det viktigt att huvudmannen arbetar aktivt för att en samsyn mellan rektorerna råder. Användningen av skolbibliotek specificeras i läroplanerna som utfärdas av regeringen. I läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, reviderad 2017, står i del 2.8: Rektorns ansvar: "ett särskilt ansvar för att (---) skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga och digitala kompetens". I gymnasiets läroplan 2:6 står det samma sak under rektorns ansvar.

Skolinspektionen som har i uppdrag att följa skolornas arbete har ställt upp följande krav för att eleverna ska anses ha tillgång till skolbibliotek:

1. Eleverna har tillgång till ett skolbibliotek i den egna skolenhetens lokaler eller på rimligt avstånd från skolan som gör det möjligt att kontinuerligt använda biblioteket som en del av elevernas utbildning för att bidra till att nå målen för denna.
2. Biblioteket omfattar böcker, facklitteratur och skönlitteratur samt möjlighet för elever att använda digitala hjälpmedel.
3. Biblioteket är anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.

Skolbiblioteksverksamhet

Skolbibliotek finns idag på Bruksgymnasiet (inklusive vuxenutbildningen), Österbyskolan, Olandsskolan, Frösåkersskolan, Vallonskolan samt Öregrunds skola.

Skolbibliotek är en pedagogisk resurs för undervisning och skolarbete som planeras och utgår utifrån respektive skolas identifierade utvecklingsområden. Skolbiblioteket är, enligt riktlinjerna i LGr22 en verksamhet och inte bara ett rum med böcker även om det fysiska biblioteket i sig är grundförutsättningen för ett fungerande skolbibliotek. Skolbiblioteket blir en viktig plats för elever och personal som vill hitta en lugn och inlärningsvänlig oas i en skolmiljö som annars kan vara bullrig och stressig. Även läroplanen för gymnasieskolan betonar vikten av ett väl fungerande skolbibliotek. Där står det att det är rektors ansvar att skolbiblioteket används som en del i undervisningen och för att stärka elevernas språkliga och digitala kompetens. Samarbete mellan lärare och skolbibliotekarier bidrar till att elever får bättre förutsättningar att lära sig. Ett tydligt exempel är att en god läsförmåga är en nyckelfaktor till framgång i samtliga skolämnen. Biblioteksvisningar, bokprat för klasser och undervisning i källkritik är exempel på sådana samarbeten.

Digitala resurser som talböcker via Legimus tillhandahålls också av skolbiblioteken

Skolbibliotekens fokusområden

Alla elever i kommunen ska ha tillgång till skolbibliotek enligt skollagen. Skolbiblioteket har en viktig pedagogisk uppgift att fylla när det gäller läsande, men också för att stärka elevers kompetenser i bland annat informationssökning, digital kompetens och källkritik. Biblioteken är en viktig mötesplats, skolbiblioteken bidrar till elevernas vilja till och förmåga att vara aktiva demokratiska medborgare.

Skolbibliotekens arbete stärks genom:

- En handlingsplan för hur skolbiblioteken och folkbiblioteken ska samverka. En sådan ska göras så snart biblioteksplanen är färdig.
- En gemensam strategi för Sektor bildning och Sektor samhälle som gäller läsfrämjande för barn och unga. Denna strategi ska presenteras i ovan nämnda handlingsplan.
- Fortbildning av skolbibliotekarierna.
- Att respektive skola upprättar en lokal plan för hur biblioteket ska användas utifrån skolans utvecklingsbehov och möjligheter.
- Att de lokala handlingsplanerna garanterar en fortsatt strukturerad verksamhet oavsett om skolbibliotekarien eller skolledningen på en skola byts ut.
- Att det finns en samverkan mellan rektorerna och ansvariga för folkbiblioteken
- Att skolbibliotekarierna får goda förutsättningar att stärka elevers kompetens gällande Informationssökning och källkritik.

Samverkan

För att biblioteken ska kunna utvecklas till attraktiva mötesplatser med ett tilltalande utbud av media och program behöver vi samverka och samarbeta med såväl kommunens andra verksamheter, föreningslivet, civilsamhället och regionala organisationer. Hur samverkan och samarbete sker finns beskrivet under respektive fokusområde tidigare i planen, men här följer även en sammanställning av samverkan:

Programverksamheten ska öka delaktigheten i lokalsamhället genom samverkan med föreningar, näringsliv och kommuninvånare.

Folkbiblioteken ska samarbeta med Region Uppsala, BVC, BHV, logopedi, öppna förskolan och förskolor kring små barns språkutveckling.

Folkbiblioteken ska samarbeta med ungdomsgårdarna för att nå ungdomar med lässtimulans och läsutveckling.

Ledningarna för skolbibliotek och folkbibliotek ska samverka för att utveckla och stärka folkbibliotek och skolbibliotek och för att hitta samarbeten kring barns och ungdomars läslust.

Folkbiblioteken ska samverka sektorsövergripande för större förståelse avseende behov som rör tillgänglighet och delaktighet.

Folkbiblioteken ska ge brukare- och intresseorganisationer möjlighet att delta vid inventeringar, utveckling, utformning och anpassningar avseende tillgänglighet av utbud och lokaler.

Bibliotekspersonal ska delta i relevanta lärtillfällen, projekt och seminarier som samordnas av Regionbibliotek Uppsala.

Bibliotekspersonal från Östhammars kommun ska delta i Regionbibliotek Uppsalas nätverk för bibliotekscheferna, barn- och ungdomsbibliotekarier, ansvariga för digitalt och tillgänglighet.

Kontinuerlig fortbildning ska ske för folkbibliotekspersonalen tillsammans med skolbibliotekspersonalen, dels inom olika fokusområden men även inom generell biblioteksverksamhet för att förbättra förutsättningarna för ökat samarbete.

Styrande dokument förutom bibliotekslag och skollag

Internationellt antagna styrdokument

IFLA.s/UNESCOS Folkbiblioteksmanifest

Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen)

Nationellt antagna styrdokument

Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk, 2009:724

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011

Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011

Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen)

Regionalt antagna styrdokument

Kultur i hela länet – hela livet. Region Uppsalas kulturplan 2023-2026

Regional biblioteksplan för Uppsala län 2020-2023

Lokala styrdokument

Kommunfullmäktiges prioriterade mål 2015-2018, 2017 års revidering

Flerårsplan 2019-2021

Skolplan 2017-2022

Strategi för jämställdhetsintegrering

Policy för tillgänglighet

Äldreplan 2018-2022

Delårsrapport 2025 - Kultur- och fritidsnämnden

Postadress	Besöksadress/Reg.office	Telefon	Telefax	Organisationsnummer	Bankgiro
Box 66	Stångörsgatan 10	Nat 0173-860 00	Nat 0173-175 37	212000-0290	233-1361
S-742 21 Östhammar	Östhammar	Int +46 173 860 00	Int +46 173 175 37	V.A.T. No	PlusGiro
	www.osthammar.se	kommunen@osthammar.se		SE212000029001	1 31 70-6

Innehållsförteckning

1	Nämndens sammanfattning	3
2	Väsentliga personalförhållanden	3
3	Nämndens mål och uppdrag	5
3.1	Nämndmål	5
3.2	Nämndens uppdrag	6
3.3	Nämndens mål från aktiverande styrdokument	6
4	Ekonomiskt utfall per 2025-08-31 samt helårsprognos (tkr)	8
5	Investeringsutfall och helårsprognos (tkr)	9
6	Fördjupad information från enheter och/eller verksamheter (tkr)	10

1 Nämndens sammanfattning

Personalförhållanden

Sjukfrånvaron inom nämndens verksamhetsområde är 10%. Det höga sjuktalet beror till största del av att kontoret under början av året har haft ett flertal långtidssjukskrivningar. Till det är kontoret litet med ca 55 medarbetare vilket gör att dessa har stor påverkan på sjuktalet.

Nämndens mål

Prognosen är att nämndmålet kommer att uppnås avseende God ekonomisk hushållning - budget ska följas. Kontoret förväntas gå med överskott.

Trivas och må bra på jobbet. Prognosen är att nämndmålet kommer att uppnås. Kontoret arbetar för att trivseln skall öka och upplevelsen är att det kommer att lyckas.

Arbetet med trygghet har skapat en bättre arbetsmiljö på kontoret. Upplevelsen av trygghet kan initialt i detta arbete sjunka då vi är tidigt i processen men ambitionen är att vända detta.

Kontorets arbete med kommunikation ser vi har en bra påverkan på målet kring nöjda kommuninvånare. Ett bra samarbete med kommunikationsenheten finns etablerat men inte mins kontorets egna kommunikationsinsatser med tidningen Uppleva & göra och med sociala medier. Detta mål anser vi kommer att kunna nås till årsskiftet.

Nämndens uppdrag

Förvaltningen har getts i uppdrag upphandla och införa ett nytt boknings och betalningssystem. Systemet är upphandlat och är i slutskedet av införandeprocessen.

Utreda simhallsbehov i kommunen är inte påbörjad utan förväntas genomföras under årets andra halva.

Ekonomiskt utfall och årsprognos

Målet uppnås för perioden och nämnden prognostiserar överskott på budgeten för helår. Kultur- och fritidsnämnden uppvisar ett positivt resultat om 6,2 mnkr för årets åtta första månader och prognosen för helåret ett överskott på 1,5 mnkr. Dessa siffror är missvisande på grund av viss släpning i redovisningen och prognosen för helår är ett större överskott.

2 Väsentliga personalförhållanden

Sjukstatistiken har inte förändrats på Kultur- och fritidskontoret jämfört med 2024. Det kan förklaras med att man har haft flera långtidssjukskrivningar som löpt på under ett års tid. Anledningen är i huvudsak inte arbetsrelaterad utan det är andra sjukdomar som ligger till grund för de långa sjukskrivningarna. HR tillsammans med enhetscheferna arbetar kontinuerligt med rehabiliteringsärendena. Antalet medarbetare är en faktor som gör att sjukfrånvaron ser högre ut då det totalt är ca 55 medarbetare på kontoret.

Sjuktal

Nämnd	2023	2024	Aug 2024 - Juli 2025
Barn- och utbildning	6,6	6,5	6,3
- kvinna	6,8	6,8	6,5
- man	5,9	5	5,6
Bygg och miljö	6	8,1	7,2
- kvinna	8,2	11,6	11,9
- man	4,4	5,1	3,4
Kommunstyrelsen	5,7	5,5	5
- kvinna	6,5	6,7	5,9
- man	3,8	2,2	2,6
Kultur- och fritid	7,1	10	10
- kvinna	7	10,3	12
- man	7,2	9,5	7
Vård- och omsorg	8,5	8,7	9,2
- kvinna	9,2	9,4	9,8
- man	5,6	6,1	6,8
Östhammars kommun	7,5	7,8	7,8
- kvinna	8	8,4	8,3
- man	5,6	5,6	5,9

3 Nämndens mål och uppdrag

3.1 Nämndmål

3.1.1 Verksamhetsmål med betydelse för god ekonomisk hushållning

3.1.1.1 Budgetföljsamhet

Målet är uppnått. Årsprognosen är att målet kommer att uppnås.

Kultur- och fritidskontoret har ett överskott i budgeterade löner framförallt på grund av sjukskrivningar som även ser ut att fortsätta under årets andra halva. Även ökade intäkter en en orsak till överskottet.

3.1.1.2 Trivas och må bra på jobbet

Målet är inte uppnått. Årsprognosen är att målet kommer att uppnås. OSA -enkäten kommer genomföras under hösten enligt SAM årshjulet.

Upplevelsen av en bra arbetsmiljö kommer att mätas under hösten 2025 och kan då jämföras med tidigare mätningar i de delar av kommunen där samma mätning gjorts förr. Mätmetoden är OSA-enkät (organisatorisk och social arbetsmiljö). Arbete med arbetsmiljö pågår dock löpande och kontinuerligt under året i form av t.ex. årlig uppföljning av systematiskt arbetsmiljö, riskbedömningar löpande och inför förändringar och arbetsplatsträffar (APT) där arbetsmiljön kan diskuteras.

3.1.1.3 Öka antalet nyttjade timmar i sport- och ishallar

Målet är uppnått. Årsprognosen är att målet kommer att uppnås.

Nyttjandet av sport- och ishallar är högre än föregående år vid den här perioden. Bokningar för den sista tertialen visar också på att antalet nyttjade timmar i dessa lokaler kommer att öka på helår.

Styrtalet har tagits fram genom att söka ut antalet nyttjade timmar i respektive sporthall för perioden 2024-01-01 till 2024-06-30 12877 timmar och jämfört med perioden 2025-01-01 till 2025-06-30 14386 timmar. Detta har gjorts i bokningssystemet Fri5

Nämndmåls styrtal	Utfall	Måltal 2025
Öka antalet nyttjade timmar i sport- och ishallar		

3.1.2 Övriga nämndmål

3.1.2.1 Upplevelsen av trygghet

Målet är uppnått. Årsprognosen är att målet kommer att uppnås.

Kultur- och fritidskontoret har tillsammans med tekniska kontoret under 2024 och början av 2025 arbetat med att höja säkerheten i nämndens verksamhetslokaler. Olika tekniska lösningar har installeras och används och personalen är mer uppmärksam. Rutiner för kriser och situationer ajourhålls.

I invånarundersökningen så har andelen som uppger att de känner sig mycket trygg öket för både de som befinner sig i kommunens bibliotek och fritidsanläggningar.

3.1.2.2 Nöjda kommuninvånare

Målet är uppnått. Årsprognosen är att målet kommer att uppnås.

I den senaste invånarundersökningen får kultur- och fritidskontorets verksamheter fortsatt höga betyg på frågan hur verksamheterna fungerar.

En framgångsfaktor bakom det goda resultatet i undersökningen är vårt arbete med att skapa ett attraktivt utbud av aktiviteter och program i alla våra verksamheter. Några exempel är Kulturveckan, Open Stage på Storbrunn, lovaktiviteter för barn och unga, utökat öppethållande på ungdomsgårdarna, fler öppet timmar på simhallarna och ett utökat utbud av kurser på Kulturskolan. Ett framgångskoncept för det fina resultatet är också att vi har ett gott samarbete med regionala organisationer, föreningsliv och näringsliv. Utbudet av aktiviteter har gjorts synligt i vår tidning Uppleva och Göra samt i en digital evenemangskalender som vi lanserat under året.

3.2 Nämndens uppdrag

3.2.1 Upphandla och införa ett betalnings- och bokningssystem

Uppdraget är inte genomfört.

Upphandling av nytt betalnings- och bokningssystem är gjort. Implementering av systemet pågår och det beräknas vara klart och igång den 1a oktober. Viss fördröjning med integrationen till andra system som t.ex. ekonomisystemet kan komma förekomma men beräknas vara klart under året.

3.2.2 Utredda simhallsbehov i kommunen

Uppdraget är inte genomfört.

Uppdraget skall utföras under andra halvan av 2025

3.3 Nämndens mål från aktiverande styrdokument

3.3.1 Friluftspolitisk plan för Östhammars kommun 2023-2025

Målet är inte uppnått. Årsprognosen är att målet ej kommer att uppnås.

Målet är att göra friluftslivet mer tillgängligt för invånare och besökare. Planen innehåller sju åtgärder som ryms under planens giltighetstid. Planens resultat skall mätas mot styrtalet hur Östhammars kommun placerar sig på Naturvårdsverkets lista över Sveriges friluftskommun. år 2022 så låg Östhammars kommun på plats 53 på denna ranking och 2024 placerade sig Östhammars kommun på plats 68 av landets kommuner. Detta är en hög ranking men en försämring och målet är inte uppnått.

Styrtal	Utfall	Måltal 2025
Sveriges friluftskommun		

3.3.2 Biblioteksplan 2023-2026

Nämndmålet är uppnått. Årsprognosen är att nämndmålet kommer att uppnås.

Folkbibliotekens fokusområden i biblioteksplanen är barn och ungdomar med fokus på språkutveckling och läsfrämjande arbete, service till personer med funktionsnedsättning, informationsteknik och digital delaktighet samt nationella minoriteter. Målen nås genom aktiviteter som information om läsning och språkutveckling till föräldrar, läsfrämjande insatser för barn och unga, insatser för barns språkutveckling, medskapande aktiviteter för barn och unga. Folkbiblioteken tillhandahåller medier och material som underlättar för personer som har svårt att läsa tryckt text, teknikrådgivning och support till besökare kring informationsteknik. När det gäller nationella minoriteter tillhandahåller biblioteken medier på andra språk än svenska samt ordnar programverksamhet kring nationella minoriteter.

4 Ekonomiskt utfall per 2025-08-31 samt helårsprognos (tkr)

Nämnd	Funktion/enhet	Budget ack aug	Utfall ack aug	Avvikelse period jan - aug	Budget 2025	Prognos 2025	Avvikelse helår
Kultur- och fritidsnämnden	Kultur- och fritidschef	1 273	1 211	63	1 913	1 513	400
	Fritid och hälsa	17 375	13 483	3 892	25 159	23 812	1 347
	Kultur och bibliotek	13 846	12 439	1 407	20 801	21 049	-248
	Kulturskolan	5 022	4 230	792	7 550	7 550	0
	Summa	37 516	31 363	6 153	55 423	53 924	1 499

Periodens nettoresultat är ett överskott på 6,2 mnkr. Brutto redovisar intäkter ett överskott på 2,8 mnkr, löner ett överskott på 1,1 mnkr och övriga kostnader ett överskott på 2,4 mnkr.

Överskottet bland intäkter beror bl.a. på bidrag skapande skola motsvarande 0,7 mnkr som inte är budgeterat detta är ett statligt bidrag som kommer att återbetalas om vi inte redovisar kostnader för detta. Den största delen av överskottet beror på högre nivåer än budgeterat inom gym och uthyrning av lokaler.

Inom löner beror överskottet på vakanser.

5 Investeringsutfall och helårsprognos (tkr)

Tabell

Projekt	Tilldelad budget 2025	Överflyttad budget fr. 2024	Total budget 2025	Prognos helår 2025	Avvik. helårsprognos / totalbudget 2025	Utfall ack aug 2025
Ofördelat	1 300	0	1 300	0	1 300	0

Det har skett förändringar av ansvarsfördelningen för investeringar inom kommunen på senare tid. Investeringsverksamheten inom Kultur- och fritidsnämnden behöver därför en översyn innan den kan återstarta.

Inga investeringar räknas med att göras under 2025.

6 Fördjupad information från enheter och/eller verksamheter (tkr)

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]